Uchwała Nr XLVI/274/14
Rady Gminy Goworowo
z dnia 29 lipca 2014 r.

w sprawie przyjęcia
Programu na rzecz Osób Starszych w Gminie Goworowo
na lata 2014-2021

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2013 r., poz. 594, z późn.zm.), art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2013 r. poz. 182 z późn. zm.)

Rada Gminy uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Program na rzecz Osób Starszych w Gminie Goworowo na lata 2014-2021, zgodnie z załącznikiem do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY
Karolina Łazicka

Załącznik do Uchwały Nr XLVI/274/14
Rady Gminy Goworowo z dnia 29.07.2014 r.

Program
na rzecz Osób Starszych w Gminie Goworowo
na lata 2014-2021

2014

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE 3

1. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE OSÓB STARSZYCH 6

2. CHARAKTERYSTYKA GMINY 9

3. DIAGNOZA SYTUACJI OSÓB STARSZYCH W GMINIE 10

3.1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA 11

3.2. PROBLEMY OSÓB STARSZYCH W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO I SENIORÓW 13

3.3. AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA SENIORÓW 40

3.4. POMOC SPOŁECZNA OSOBOM STARSZYM 41

3.5. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE OSÓB STARSZYCH 43

3.6. ANALIZA SWOT 43

3.7. ZASOBY WSPIERAJĄCE OSOBY STARSZE W GMINIE 45

4. CEL GŁÓWNY PROGRAMU, CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA 46

5. REALIZACJA PROGRAMU 50

5.1. PROJEKTY 51

SPIS TABEL I WYKRESÓW 54

WPROWADZENIE

Starzenie się to naturalny proces zmniejszania się biologicznej aktywności organizmu wraz z wiekiem. Jego istotą jest zmniejszenie zdolności samoodnawiania się tkanek i zdolności adaptacyjnych organizmu. W procesie starzenia działają takie mechanizmy, jak: utrata lub uszkodzenie komórek nierozmnażających się oraz zmiany właściwości komórek rozmnażających się, osłabiające ich właściwości biologiczne.

Tempo starzenia jest bardzo zróżnicowane w zależności od czynników indywidualnych i geograficznych. Starzenie przyspieszają np. urazy, niewłaściwe odżywianie, działanie promieniowania jonizującego, natomiast czynnikiem hamującym tempo procesu starzenia się jest aktywny tryb życia np. aktywność fizyczna i umysłowa.

Starzenie się przebiega etapami. Najpierw jest etap starzenia się społecznego, a dopiero później następuje zwykle starzenie się fizyczne. Generalnie wyodrębnia się cztery okresy: 60-69 lat – wiek początkowej starości, 70-74 lata – wiek przejściowy między początkową starością a wiekiem o ograniczonej sprawności fizycznej i umysłowej, 75-84 lata – wiek zaawansowanej starości oraz 85 lat i więcej– niedołężna starość.

Proces starzenia obserwuje się obecnie w większości współczesnych społeczeństw. Dotyka on również niemal wszystkie kraje europejskie. Z prognoz Unii Europejskiej wynika, że w 2060 roku niemal co trzeci obywatel liczącej wówczas 517 mln mieszkańców Wspólnoty (o 15 mln więcej niż w 2010 r.) będzie miał 65 lat i więcej. Z drugiej strony będzie coraz mniej ludzi w wieku produkcyjnym – odsetek osób w wieku od 15 do 64 lat spadnie z 67% do 56%. Na każdego emeryta lub rencistę przypadać będą zatem zaledwie dwie osoby w wieku produkcyjnym (obecnie przypadają cztery osoby).

Do głównych przyczyn zwiększania się udziału ludzi starszych w ogólnej liczbie ludności należą: wydłużenie przeciętnego czasu życia, spadek liczby urodzeń, obniżanie się umieralności niemowląt oraz przepływy migracyjne. Przewiduje się, że średnia długość życia w krajach Unii Europejskiej wzrośnie z 76,7 lat w 2010 roku do 84,6 lat w 2060 roku w przypadku mężczyzn oraz z 82,5 lat do 89,1 lat w przypadku kobiet. Również wskaźnik dzietności ma nieznacznie wzrosnąć: z 1,59 urodzeń na kobietę w 2010 roku do 1,71 urodzeń na kobietę w 2060 roku. Saldo migracji do 2060 roku ma natomiast wynieść około 60 milionów ludzi.

Proces zmiany struktury demograficznej, którego cechą charakterystyczną jest rosnący udział osób starszych w populacji, widoczny jest również w Polsce. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2012 roku liczba ludności kraju wynosiła 38,5

mln osób, z czego 7,1 mln stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym (18,3%), 24,6 mln osoby w wieku produkcyjnym (63,9%), a 6,9 mln osoby w wieku poprodukcyjnym (17,8%). Jednocześnie, na skutek poprawy warunków życia, wydłuża się średnia długość życia Polaków (w 2010 roku dla mężczyzn urodzonych wynosiła ona 72,1 lat, a dla kobiet – 80,6 lat), która według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego do 2035 roku wzrośnie odpowiednio o około 8 lat dla mężczyzn oraz o około 3 lata dla kobiet. Dodatkowo w kolejnych latach będzie zmniejszała się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym; do 2035 roku liczba dzieci i młodzieży spadnie o 1,5 mln osób (o 3%), a liczba osób w wieku produkcyjnym o 3,9 mln osób (o 7%).

Powyższe zjawiska sprawią, że w perspektywie najbliższych dwudziestu kilku lat nastąpi w kraju gwałtowny proces starzenia się ludności. Główny Urząd Statystyczny prognozuje, że w 2035 roku liczba osób starszych wyniesie 9,6 mln. Wraz ze zmieniającą się strukturą populacji Polski zmieni się również struktura osób w wieku poprodukcyjnym. Największą dynamikę wzrostu zaobserwować będzie można wśród osób będących w wieku 90 lat i więcej (ok. 2,5-krotny wzrost) i 85-89 lat (2-krotny wzrost).

Proces starzenia się społeczeństwa ma bardzo rozległe konsekwencje. Powoduje generowanie kosztów związanych m.in. z rynkiem pracy (zawężenie rynku pracy, zmniejszenie produktywności pracy w związku ze wzrostem obciążeń finansowych rynku pracy) oraz zwiększaniem wydatków na szeroko rozumiane wsparcie osób starszych w różnych sferach życia, np. w sferze zabezpieczenia społecznego (ubezpieczenie społeczne, pomoc i opieka, ochrona zdrowia, pomoc rodzinie).

Powyższe zmiany demograficzne wymagają odpowiedniej polityki społecznej wobec osób starszych. Najogólniej jest ona określana jako polityka realizacji ich interesów, dotyczy potrzeb i warunków bytowych seniorów i ma na celu podejmowanie przedsięwzięć, które mają wpłynąć na poprawę ich sytuacji życiowej. Można ją zdefiniować jako system realizowanych w jej ramach działań, mających na celu wszechstronną kompensację malejących z wiekiem możliwości samodzielnego zaspokojenia potrzeb, integrację z lokalną społecznością oraz przygotowanie do starości.

Polityka społeczna na rzecz osób starszych, obejmuje takie zagadnienia, jak: ochrona zdrowia seniorów, aktywizacja społeczna i zawodowa osób starszych, równouprawnienie starszych kobiet pod względem dochodów, pomoc osobom obłożnie chorym, praca socjalna z osobami starszymi, kształtowanie odpowiednich warunków mieszkaniowych, pomoc instytucjonalna oraz warunki materialne seniorów. Generalnie można wskazać na dwa cele, stanowiące niejako myśl przewodnią współczesnej polityki społecznej wobec ludzi starszych.

Są to: po pierwsze – prawo do samostanowienia i decydowania o swojej przyszłości i kształtowania hierarchii własnych potrzeb, a po drugie – współodpowiedzialność za swoje losy. Obok potrzeby zapewnienia samodzielności seniorów, ważne jest stworzenie warunków dla integracji starszego pokolenia z pozostałymi członkami społeczeństwa oraz dla integracji wewnątrzpokoleniowej.

Fundamentalne znaczenie dla skuteczności polityki społecznej wobec osób starszych ma stworzenie strategicznych podstaw jej realizacji. Niniejszy Program, opracowany w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Goworowie przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie, jest odpowiedzią na tę potrzebę. Został on przygotowany w oparciu o art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 182 i 509), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje m.in. „opracowanie i realizację programów pomocy społecznej". Jest on zgodny z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Należą do nich m.in.: Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, Strategia Rozwoju Kraju, Strategia Polityki Społecznej, Strategia Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych, strategia wojewódzka w zakresie polityki społecznej oraz powiatowa i gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych.

1. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE OSÓB STARSZYCH

Osoby starsze są chronione zarówno w ustawodawstwie międzynarodowym, jak i polskim. Prawo każdego człowieka do zabezpieczenia społecznego zostało zapisane już w 1948 roku w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka ONZ, a następnie znalazło swe potwierdzenie w 1966 roku w Międzynarodowym Pakcie Praw Ekonomicznych, Społecznych i Kulturalnych. Prawo dotyczące ubezpieczenia społecznego na starość zawierają również liczne konwencje Międzynarodowej Organizacji Pracy, m.in. Konwencja nr 102 o minimalnych normach zabezpieczenia społecznego.

Do dokumentów międzynarodowych, które definiują cele polityki wobec osób starszych, należy Europejska Karta Socjalna Rady Europy, która daje prawo osobom w podeszłym wieku do ochrony socjalnej. Podkreśla się w niej potrzebę posiadania odpowiednich zasobów, umożliwiających seniorom prowadzenie godziwej egzystencji i branie aktywnego udziału w życiu publicznym, społecznym i kulturalnym. I tak np. ludzie starsi powinni mieć zapewnione mieszkanie, dostosowane do ich potrzeb i stanu zdrowia, opiekę medyczną i usługi w zależności od sytuacji. Ujednoliceniu celów polityki wobec seniorów służyło zalecenie Rady Unii Europejskiej z 1992 roku w zakresie ochrony socjalnej, w którym jest m.in. mowa o zapobieganiu izolacji społecznej ludzi starszych oraz o działaniu na rzecz zaspokajania ich specyficznych potrzeb.

Wsparcie seniorom z równoczesnym poszanowaniem ich prywatności i ich udziału w podejmowaniu decyzji dotyczących warunków życia gwarantują także dokumenty konferencji kopenhaskiej ONZ z marca 1995 roku oraz postanowienia, zalecenia i rezolucje Rady Europejskiej. Z kolei Karta Podstawowych Praw Socjalnych Pracobiorców w krajach Wspólnoty Europejskiej z 1989 roku daje prawo pracobiorcom, którzy przeszli na emeryturę do dysponowania środkami zapewniającymi im odpowiedni poziom życia, a gdy nie mają takich środków, możliwość korzystania z zapomóg, świadczeń pomocy społecznej i świadczeń rzeczowych w przypadku choroby.

Innymi wspólnotowymi regulacjami prawnymi związanymi z problematyką osób starszych są: przyjęta w 1993 roku przez przedstawicieli krajów Unii Europejskiej deklaracja z okazji Europejskiego Roku Starszych Ludzi oraz uchwalona rok później przez Parlament Europejski rezolucja w sprawie działań na rzecz ludzi starszych. W deklaracji zostały wskazane obszary polityki społecznej, które wymagają szczególnej uwagi ze strony rządów krajów członkowskich. Zaliczono do nich: poziom dochodów i standard życia, mieszkanie i mobilność przestrzenną, usługi pielęgnacyjne i pomoc w prowadzeniu gospodarstwa

domowego, pracę zawodową osób starszych i przygotowanie do przejścia na emeryturę oraz integrację społeczną seniorów. Z kolei w rezolucji zaproponowano podział realizowanych przedsięwzięć na pięć grup, odnoszących się do takich sfer życia osób starszych, jak: zapewnienie odpowiedniego dochodu, sprzyjanie samodzielnemu na miarę możliwości życiu seniorów, poprawa pozycji starszych osób na rynku pracy, społeczna integracja oraz rozszerzenie oferty służb socjalnych.

Kwestia osób starszych została również podjęta w Traktacie o Unii Europejskiej oraz w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej. Art. 3 ust. 3 Traktatu stanowi, iż zadaniem Unii jest m.in. zwalczanie wykluczenia społecznego i dyskryminacji oraz wspieranie sprawiedliwości społecznej i ochrony socjalnej, równości kobiet i mężczyzn oraz solidarności między pokoleniami. Z kolei zgodnie z art. 25 Karty Praw Podstawowych, Unia uznaje i szanuje prawo osób w podeszłym wieku do godnego i niezależnego życia oraz do uczestniczenia w życiu społecznym i kulturalnym.

Ważną rolę w kontekście postępującego procesu starzenia się społeczeństw europejskich ogrywają także uchwały podjęte w Unii Europejskiej w ostatnich latach. I tak w 2007 roku Rada Unii Europejskiej i przedstawiciele rządów państw członkowskich przyjęli rezolucję „Możliwości i wyzwania związane ze zmianami demograficznymi w Europie: wkład osób starszych w rozwój gospodarczy i społeczny", w której podkreślono zarówno konieczność zwiększenia możliwości aktywnego uczestnictwa ludzi starszych, jak również nowe możliwości gospodarcze („rynek seniorów") powstające za sprawą rosnącego popytu osób starszych na pewne towary i usługi. Dwa lata później Rada przyjęła z kolei dwie konkluzje „Równość szans kobiet i mężczyzn: aktywne i godne starzenie się" oraz „Zdrowe i godne starzenie się". wzywając w nich Komisję, by „opracowała działania służące podnoszeniu świadomości, aby promować aktywne starzenie się, w tym ewentualny europejski rok aktywnego starzenia się i solidarności międzypokoleniowej w roku 2012".

Przedsięwzięcia na rzecz osób starszych zostały również zaplanowane w ramach dokumentu „Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu". Podkreślono w nim znaczenie, jakie dla Unii ma wspieranie zdrowia i aktywności osób starszych w interesie spójności społecznej i wyższej wydajności, a także przyjęto inicjatywę przewodnią pn. „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia: europejski wkład w pełne zatrudnienie", w ramach której państwa członkowskie powinny w sposób szczególny promować politykę na rzecz aktywności osób starszych. Pod koniec 2010 roku Komisja przyjęła również inicjatywę przewodnią

pn. „Europejska platforma współpracy w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym: europejskie ramy na rzecz spójności społecznej i terytorialnej".

Istotne znaczenie ogrywają przyjęte również w 2010 roku konkluzje pn. „Aktywność osób starszych" oraz rezolucja pn. „Wyzwania demograficzne i solidarność między pokoleniami". W konkluzjach Rada wezwała Komisję, by „kontynuowała przygotowania do planowanego na rok 2012 Europejskiego Roku Aktywności Osób Starszych, w trakcie którego będzie można wyeksponować korzyści płynące z aktywności osób starszych i wpływ tej aktywności na solidarność międzypokoleniową oraz nagłośnić obiecujące inicjatywy wspierające na wszystkich szczeblach aktywność osób starszych", natomiast w rezolucji Parlament Europejski wezwał państwa członkowskie do uczynienia aktywności osób starszych jednym z priorytetów na kolejne lata. Podkreślono w niej, że Rok Europejski powinien w szczególności uwydatnić wkład społeczny osób starszych, stworzyć możliwości wspierania solidarności, współpracy i zrozumienia między pokoleniami oraz promować udział młodzieży i osób starszych we wspólnych inicjatywach.

W polskim ustawodawstwie prawo każdego obywatela do zabezpieczenia społecznego po osiągnięciu wieku emerytalnego zostało zapisane w art. 67 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Jest ono regulowane przez Ustawę z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 1442) oraz Ustawę z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227).

Polski system emerytalny obejmuje trzy filary: filar I – oparty o Fundusz Ubezpieczeń Społecznych zarządzany przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS), filar II – oparty o Otwarty Fundusz Emerytalny (OFE), filar III – oparty o Indywidualne Konto Emerytalne (IKE), Indywidualne Konto Zabezpieczenia Emerytalnego (IKZE) i Pracowniczy Program Emerytalny (PPE). Pierwsze dwa filary są obowiązkowe, natomiast trzeci jest dobrowolny i związany z ulgami podatkowymi z tytułu odkładanych w nim środków.

Od stycznia 2013 roku rozpoczął się w Polsce proces stopniowego podwyższania wieku emerytalnego dla kobiet i mężczyzn (urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku) do osiągnięcia jednakowego poziomu 67 lat dla obu płci. Poziom ten zostanie uzyskany w przypadku mężczyzn w 2020 roku, a kobiet w 2040 roku.

2. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Goworowo jest gminą wiejską, położoną w północno-wschodniej części województwa mazowieckiego, w powiecie ostrołęckim. Siedziba władz gminy – miejscowość Goworowo – położona jest w odległości ok. 100 km od Warszawy. Gmina zajmuje powierzchnię 218 km2 i składa się z 45 sołectw: Brzeźno Kolonia, Brzeźno, Borki, Cisk, Czarnowo, Czernie, Damięty, Daniłowo, Dzbądzek, Góry, Goworowo, Goworówek, Gierwaty, Grabowo, Grodzisk, Jawory Podmaście, Jawory Stare, Jawory Wielkopole (Smólnik), Jurgi, Józefowo, Jemieliste, Kaczka, Kobylin, Kruszewo, Kunin, Lipianka, Ludwinowo, Michałowo, Nogawki, Pokrzywnica, Pokrzywnica Kolonia, Pasieki, Ponikiew Mała, Ponikiew Mała Kolonia, Ponikiew Duża, Rębisze Działy, Rębisze Kolonia, Rębisze Parcele, Szarłat, Szczawin, Struniawy, Wólka Brzezińska, Wólka Kunińska (Kółko), Żabin, Zaorze.

Przez teren gminy Goworowo przebiega, w jej południowej części, droga krajowa nr 60 relacji Łęczyca – Kutno – Płock – Ciechanów – Różan – Ostrów Mazowiecka. Jest to najważniejszy szlak komunikacyjny w gminie. Uzupełnieniem sieci dróg są drogi powiatowe i gminne.

Przez gminę biegnie również linia kolejowa relacji Warszawa –Tłuszcz – Ostrołęka, na której odbywa się ruch pasażerski i towarowy. W gminie czynne są trzy stacje kolejowe, w miejscowości: Goworowo, Gierwaty i Pasieki.

Spośród funkcjonujących w gminie podmiotów gospodarczych najwięcej działa w takich branżach, jak: handel i usługi w zakresie napraw (433 podmiotów) , budownictwo (361) i rolnictwo (301).

Poziom rozwoju infrastruktury technicznej w gminie Goworowo jest zróżnicowany. Dobrze rozwinięta jest sieć wodociągowa, z której korzysta większość mieszkańców. Gmina posiada dwie oczyszczalnie ścieków w miejscowości Goworowo i Brzeźno. Nie ma natomiast w gminie sieci gazowej, a dalszych inwestycji wymaga sieć kanalizacyjna.

Sieć placówek oświatowo-wychowawczych na terenie gminy tworzą: 1 przedszkole, 4 szkoły podstawowe, 1 gimnazjum i 1 szkoła ponadgimnazjalna. W roku szkolnym 2012/2013 w przedszkolach było ogółem 50 dzieci i 12 wychowawców, w szkołach podstawowych 625 uczniów i 113 nauczycieli, w gimnazjum 328 uczniów i 39 nauczycieli a w szkołach ponadgimnazjalnych 133 uczniów i 16 nauczycieli.

Działalnością kulturalną w gminie Goworowo zajmuje się Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji, który oferuje różnorodne zajęcia, między innymi: zajęcia sportowe

(siłownia, unihokej, aerobik, zumba, piłka nożna, siatkówka, tenis stołowy) i manualne (klub majsterkowicza, zajęcia plastyczne, warsztaty fotograficzne). W gminie działa również Gminna Biblioteka Publiczna w Goworowie, mająca swoje filie w Kuninie, Kruszewie, Pasiekach i Żabinie.

Ośrodek jest organizatorem i współorganizatorem licznych imprez, festynów, konkursów i przedstawień dla mieszkańców gminy. W 2012 r. GOKSiR zorganizował m.in. Bal Karnawałowy, Gminny Konkurs na kartkę Wielkanocną, Koncert z okazji Dnia Kobiet, II Goworowskie Targi Przedsiębiorczości, Świętojańskie Granie – Przegląd Zespołów Muzycznych, Gminne Dożynki, Wystawa „GOKSiR w działaniu" i wiele innych.

W Goworowie funkcjonuje także Towarzystwo Przyjaciół Goworowszczyzny, które za cel stawia sobie pobudzanie i rozwijanie inicjatywy społecznej w zakresie rozwoju miejscowości i gminy oraz popularyzację wiedzy historycznej, współczesnej i kulturalnej o miejscowości i gminie Goworowo. Swoją działalność w Goworowie prowadzi także Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi "Sąsiad", które realizuje działania mające na celu: upowszechnianie kultury wśród mieszkańców gminy, podtrzymywanie tradycji narodowej, wspieranie i upowszechnianie sportu, wspomaganie działalności gospodarczej itp.

Zadania służby zdrowia w gminie realizują niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej: NZOZ „VITA-MED." s.c. Joanna i Andrzej Słomscy oraz NZOZ „Zdrowie" w Kuninie Leszek Jakubczyk. Na terenie gminy są 2 apteki oraz 8 prywatnych praktyk lekarskich.

Pomoc społeczną mieszkańcom gminy świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Goworowie, a nad bezpieczeństwem publicznym mieszkańców czuwają policjanci z Posterunku Policji w Goworowie

3. DIAGNOZA SYTUACJI OSÓB STARSZYCH W GMINIE

Diagnoza sytuacji osób starszych w gminie Goworowo została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, oraz analizie dwojakiego rodzaju ankiet skierowanych do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. wójta, sołtysów, radnych, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, placówek kulturalnych, pomocy społecznej, służby zdrowia, Policji, organizacji pozarządowych, Kościoła) i mieszkańców gminy oraz do samych seniorów. Diagnoza uwzględnia również

analizę SWOT, która w obszarze „Starość" została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy.

3.1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Na koniec 2012 roku gmina Goworowo liczyła 8.772 mieszkańców, w tym 4.318 kobiet, które stanowiły 49,2% ogółu ludności.

Struktura wiekowa mieszkańców gminy ulegała zmianom. W latach 2010-2012 liczba dzieci i młodzieży spadała, a liczba osób w wieku produkcyjnym i starszych nieznacznie się wahała. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2010-2012

	2010 r.	**2011 r.**	**2012 r.**
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1.821	1.804	1.763
liczba osób w wieku produkcyjnym	5.512	5.441	5.446
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1.549	1.568	1.563
ogółem	8.882	8.813	8.772

Dane Urzędu Gminy w Goworowie.

Liczba mieszkańców w poszczególnych miejscowościach była zróżnicowana. Najwięcej z nich mieszkało w Goworowie (765 osób), Żabinie (547 osób), Brzeźnie (406 osób), Wólce Brzezińskiej (402 osób), Ponikwi Małej (349 osób), Lipiance (313 osób) i Szczawinie (310 osób).

Tabela 2. Struktura wiekowa ludności poszczególnych sołectw gminy na koniec 2012 roku

Lp.	**Nazwa jednostki**	**Liczba mieszkańców**
1.	Brzeźno Kolonia	139
2.	Brzeźno	406
3.	Borki	136
4.	Cisk	158
5.	Czarnowo	264
6.	Czernie	230
7.	Damięty	86
8.	Daniłowo	161
9.	Dzbądzek	70
10.	Góry	135
11.	Goworowo	765
12.	Goworówek	210
13.	Gierwaty	110
14.	Grabowo	97
15.	Grodzisk	216

16.	Jawory Podmaście	125
17.	Jawory Stare	148
18.	Jawory Wielkopole (Smólnik)	121+22=143
19.	Jurgi	36
20.	Józefowo	109
21.	Jemieliste	110
22.	Kaczka	139
23.	Kobylin	270
24.	Kruszewo	193
25.	Kunin	231
26.	Lipianka	313
27.	Ludwinowo	163
28.	Michałowo	71
29.	Nogawki	102
30.	Pokrzywnica	235
31.	Pokrzywnica Kolonia	149
32.	Pasieki	268
33.	Ponikiew Mała	349
34.	Ponikiew Mała Kolonia	69
35.	Ponikiew Duża	299
36.	Rębisze Działy	98
37.	Rębisze Kolonia	249
38.	Rębisze Parcele	118
39.	Szarłat	78
40.	Szczawin	310
41.	Struniawy	38
42.	Wólka Brzezińska	402
43.	Wólka Kunińska (Kółko)	113+28=141
44.	Żabin	547
45.	Zaorze	86

Dane Urzędu Gminy Goworowo.

Sytuacja demograficzna kształtowana jest przez takie wskaźniki, jak będący różnicą między liczbą urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz saldo migracji, która odbywa się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane szczegółowe w tym zakresie odnoszące się do gminy przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2010-2012

	2010 r.	**2011 r.**	**2012 r.**
liczba urodzeń żywych	100	93	103
liczba zgonów	121	115	121
przyrost naturalny	-21	-22	-18

Dane Urzędu Gminy w Goworowie.

Tabela 4. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
saldo migracji w ruchu wewnętrznym	-24	-47	-14
saldo migracji w ruchu zagranicznym	-0	0	-9
saldo migracji ogółem	-24	-47	-23

Dane Urzędu Gminy w Goworowie.

Biorąc pod uwagę powyższe dane i próbując dokonać prognozy ludności gminy na najbliższe lata, należy zwrócić uwagę na zmniejszającą się, m.in. pod wpływem niskiej dzietności rodzin, liczbę dzieci i młodzieży oraz na drugą bardzo istotną kwestię, która odnosi się do dużej ilości osób w wieku produkcyjnym w stosunku do osób w wieku przedprodukcyjnym. Aktualnie różnica pomiędzy osobami w wieku produkcyjnym, a poprodukcyjnym jest właściwa, gdyż liczba osób w wieku produkcyjnym jest ponad 4 razy większa. W przyszłości jednak ta tendencja się odwróci i osób w wieku poprodukcyjnym będzie znacznie więcej niż w wieku produkcyjnym.

Powyższe tendencje demograficzne będą wymagały w większym zakresie niż dotychczas dostosowania usług społecznych do potrzeb seniorów. W tym przypadku trzeba będzie udzielić stosownej pomocy materialnej i rzeczowej, ułatwić im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

3.2. PROBLEMY OSÓB STARSZYCH W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO I SENIORÓW

Ważnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy. W ramach diagnozy sytuacji osób starszych w gminie Goworowo badania takie zostały przeprowadzone przy zastosowaniu dwojakiego rodzaju ankiet. Jedne z nich zostały rozesłane do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. wójta, sołtysów, radnych, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, pomocy społecznej, służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych, kościoła) i mieszkańców gminy, a drugie do samych seniorów. Do analizy przedłożono odpowiednio 32 i 35 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji osób starszych w gminie.

3.2.1. BADANIA ANKIETOWE WŚRÓD PRZEDSTAWICIELI ŚRODOWISKA LOKALNEGO

W pierwszym pytaniu poproszono przedstawicieli środowiska lokalnego o ocenę sytuacji życiowej seniorów. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 1. Sytuacja społeczna osób starszych w gminie

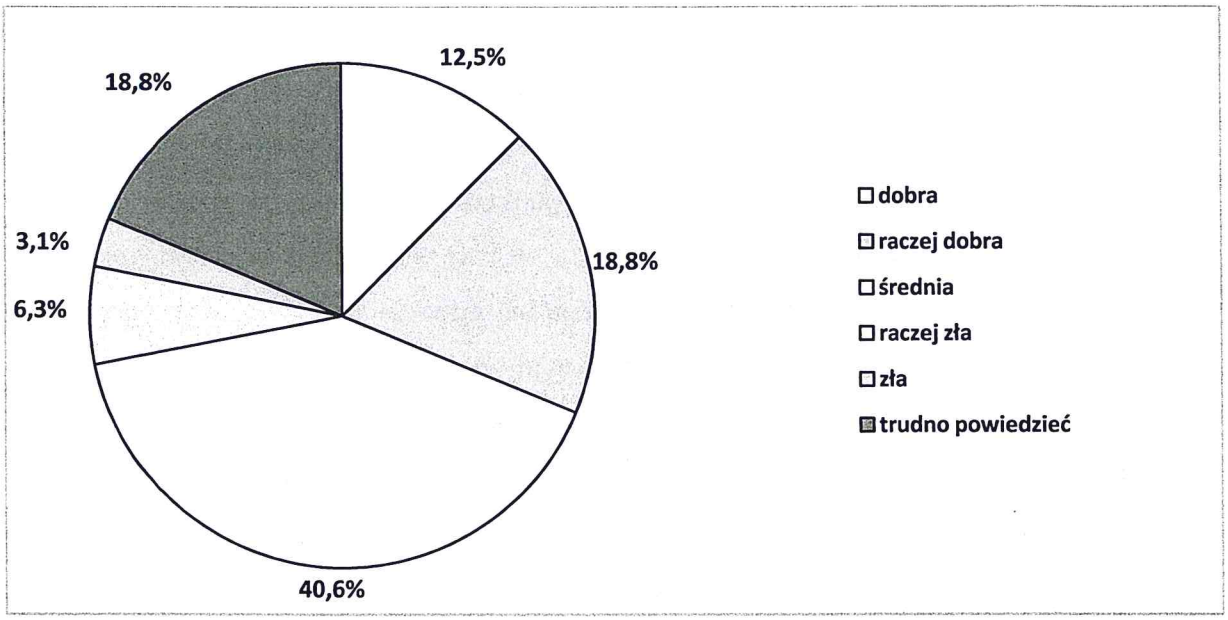

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wykres 2. Sytuacja rodzin osób starszych w gminie

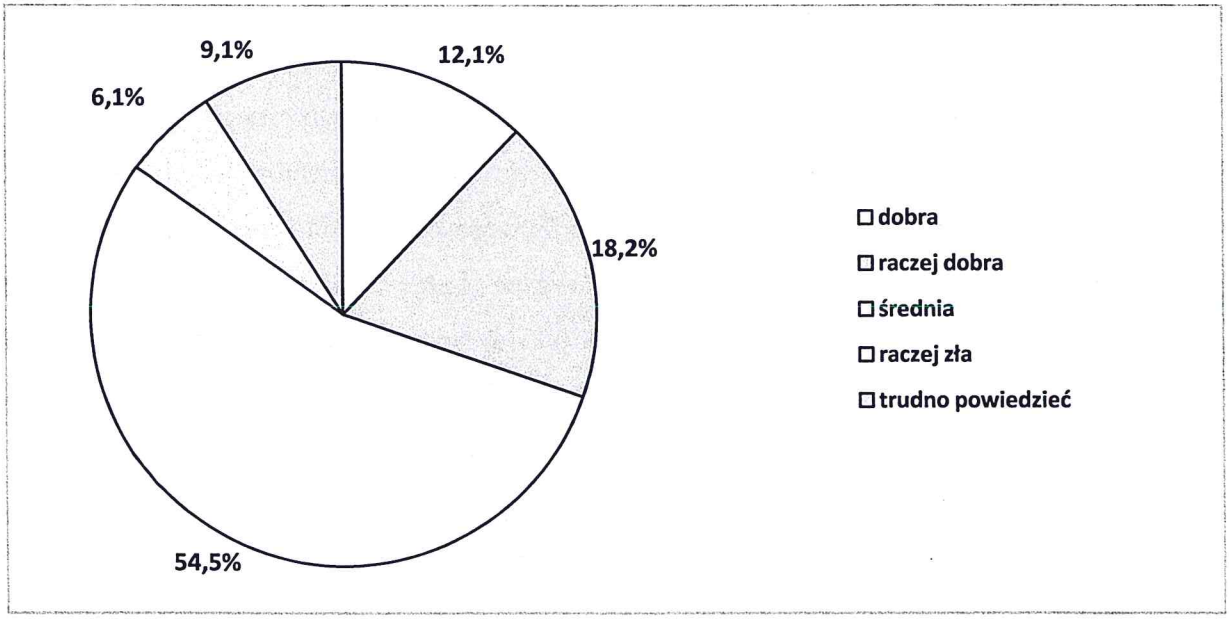

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wykres 3. Sytuacja zdrowotna osób starszych w gminie

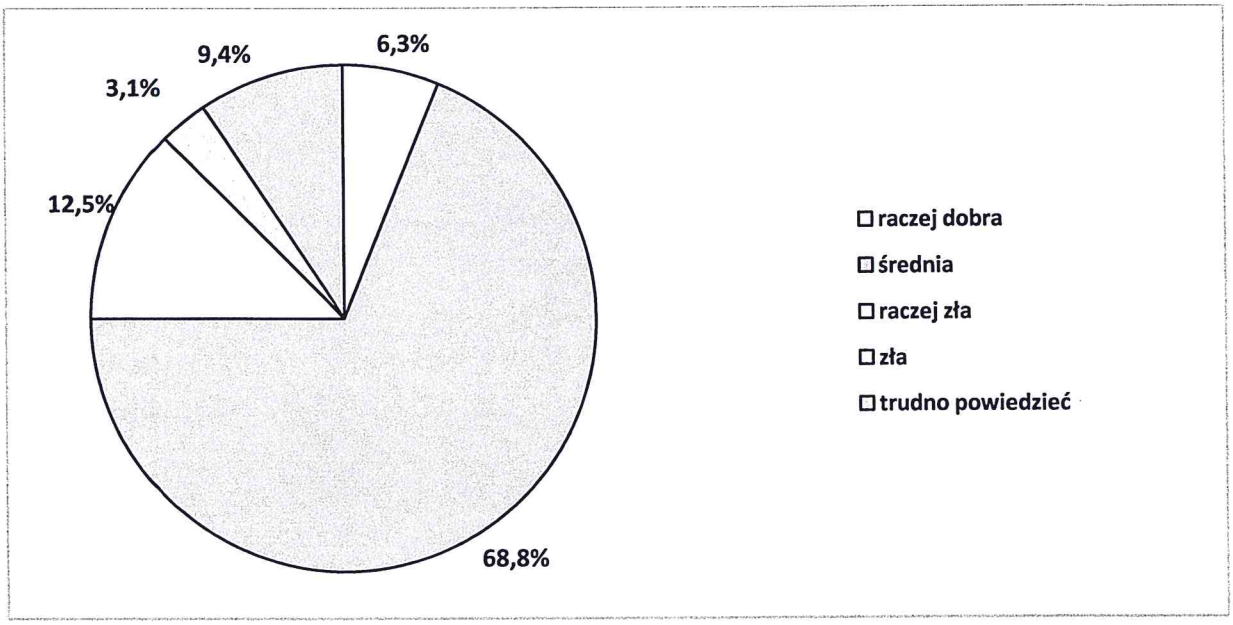

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wykres 4. Sytuacja mieszkaniowa osób starszych w gminie

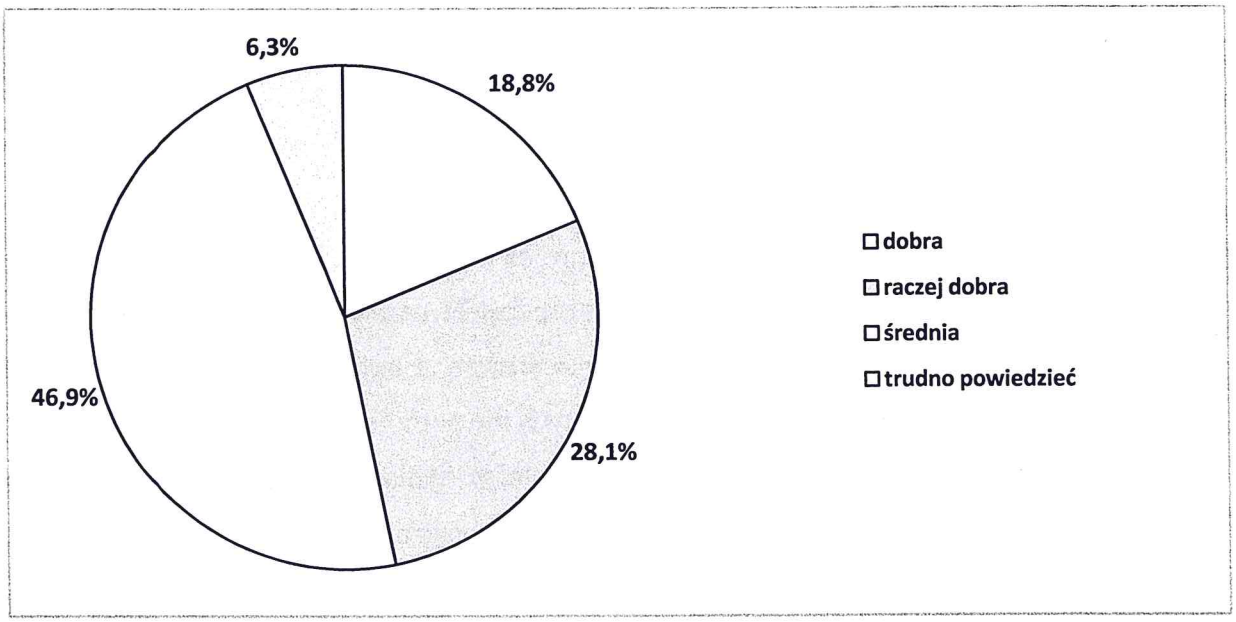

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wykres 5. Sytuacja materialna osób starszych w gminie

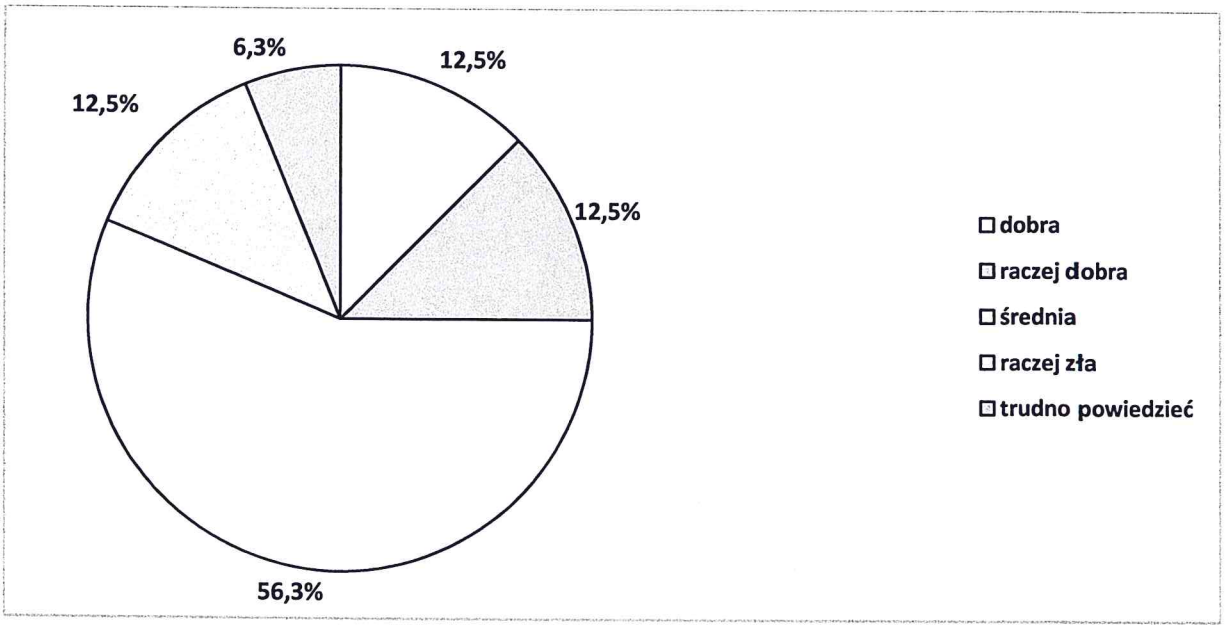

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Analizując sytuację życiową osób starszych, przedstawiciele środowiska lokalnego najlepiej ocenili ich warunki mieszkaniowe. Łącznie 46,9% ankietowanych stwierdziło, że są one dobre lub raczej dobre. Jednak dokładnie taki sam odsetek respondentów (46,9%) określił warunki mieszkaniowe seniorów jako średnie, a ponad 6% ankietowanych nie potrafiło konkretnie odpowiedzieć na to pytanie.

Stosunkowo duża grupa badanych wyraziła pozytywną opinię o sytuacji społecznej seniorów w gminie, która za dobrą lub raczej została uznana łącznie przez 31,3% badanych. Jednocześnie jednak 40,6% określiło ją jako średnią, a łącznie 9,4% jako złą lub raczej złą. Przy tym na to pytanie aż 18,8% ankietowanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi.

Większość respondentów (54,5%) uznało, że sytuacja rodzin osób starszych w gminie jest średnia. Za dobrą lub raczej dobrą uznało ją łącznie 30,3%. Jako raczej zła określiło ją 6,1%, a zdania w tej sprawie nie miało 9,1% uczestników badania.

Nieco gorzej ankietowani ocenili sytuację materialną seniorów. Większość (56,3%) określiła ją jako średnią, Jedna czwarta ankietowanych łącznie (25%) stwierdziła, że jest ona dobra lub raczej dobra. Za raczej złą uznało ją 12,5% respondentów, a nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi 6,3% badanych.

Z najgorszą oceną spotkała się sytuacja zdrowotna osób starszych. Według 68,8% badanych jest ona średnia, natomiast łącznie 15,6% badanych uważa, że jest ona zła lub raczej zła. Nie potrafiło jej określić 9,4% respondentów.

W kolejnym pytaniu poproszono przedstawicieli środowiska lokalnego o wskazanie problemów i barier, które najczęściej dotykają osób starszych w codziennym życiu. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 6. Problemy i bariery najczęściej dotykające osób starszych w gminie

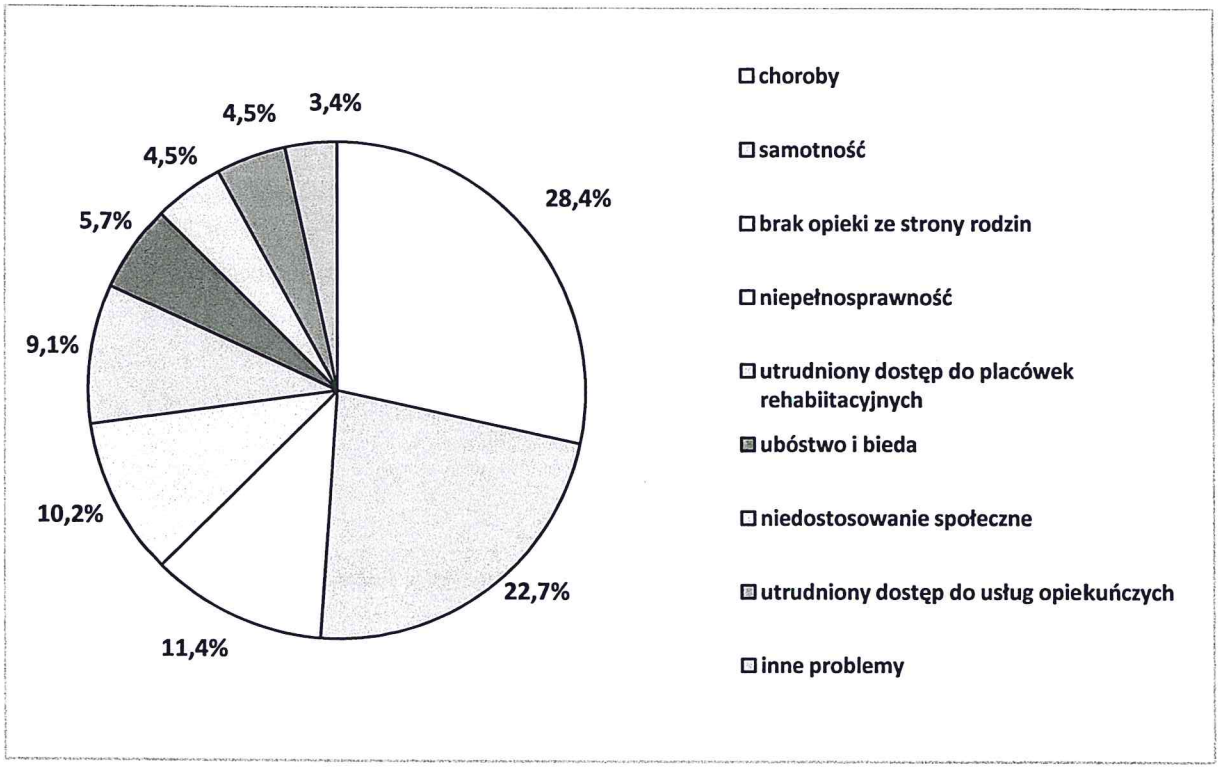

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii osób ankietowanych problemami i barierami, które najczęściej dotykają seniorów, są choroby (28,4%). Uwagę badani zwrócili również m.in. na samotność (22,7%), brak opieki ze strony rodzin (11,4%) oraz niepełnosprawność (10,2%).

Następna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła sposobu wydawania pieniędzy przez osoby starsze. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 7. Na co osoby starsze najczęściej wydają pieniądze?

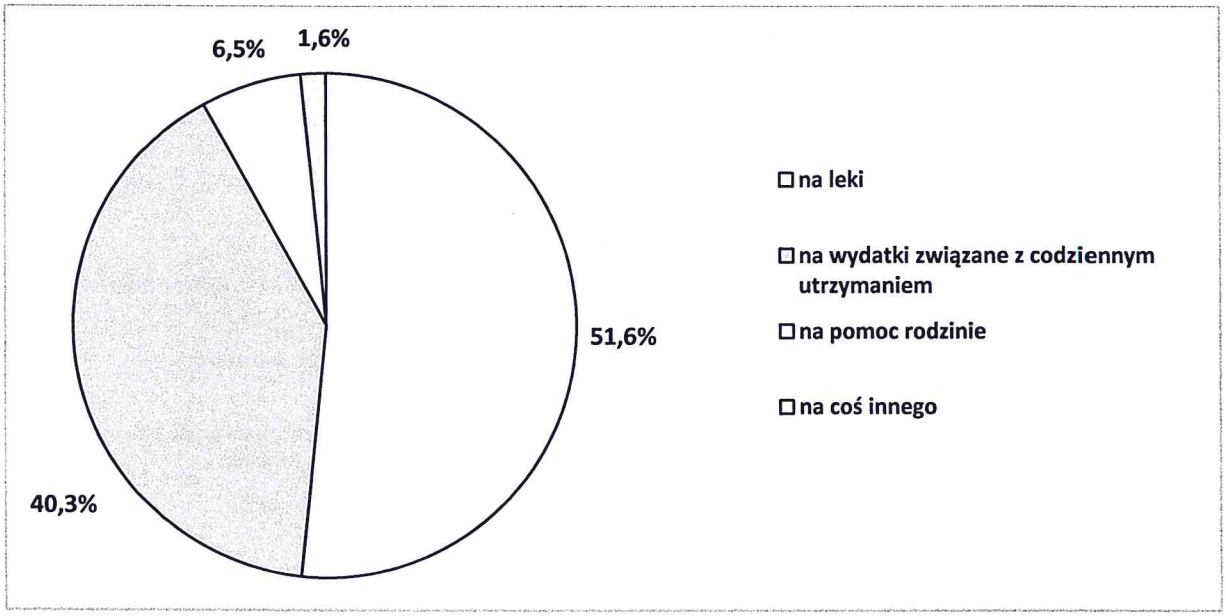

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Łącznie 91,9% ankietowanych stwierdziło, że leki i wydatki związane z codziennym utrzymaniem (np. na zakupy i opłaty) pochłaniają środki finansowe, jakimi dysponują osoby starsze. Ponadto 6,5% badanych odpowiedziało, że celem, na który seniorzy wydatkują pieniądze, jest pomoc rodzinie. Dodatkowo 1,6% respondentów wydaje pieniądze na coś innego (obdarowywanie księży i lekarzy)

Kolejne pytanie w ankiecie dotyczyło dostępności opieki zdrowotnej i rehabilitacji dla osób starszych w gminie. Otrzymane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8. Jaki dostęp do opieki zdrowotnej i rehabilitacji mają osoby starsze w gminie?

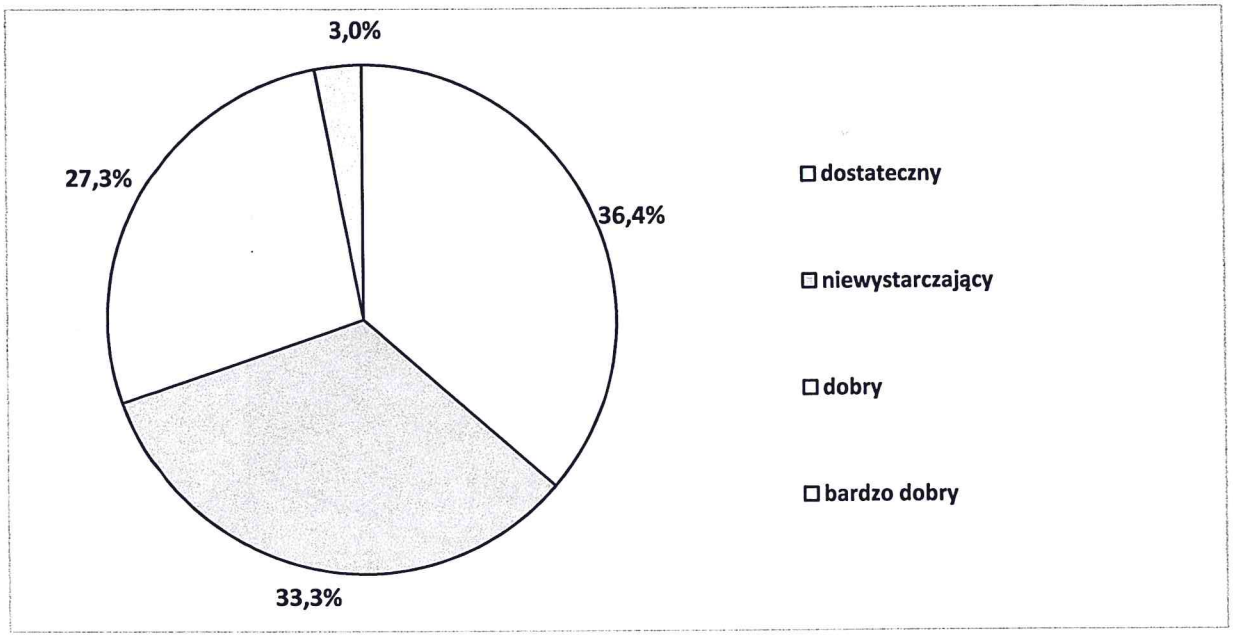

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych, łącznie 69,6%, uznała dostępność opieki zdrowotnej i rehabilitacji dla osób starszych w gminie za dostateczną lub niewystarczającą. Pozytywną opinię w tej sprawie miało łącznie 30,3% badanych, którzy dostępność tę uznali za dobrą lub bardzo dobrą.

W uzupełnieniu odpowiedzi na powyższe pytanie warto dodać, iż opiekę zdrowotną osobom starszym w gminie Goworowo świadczą dwa niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej: NZOZ „VITA-MED." s.c. Joanna i Andrzej Słomscy oraz NZOZ „Zdrowie" w Kuninie Leszek Jakubczyk.

W odpowiedzi na kolejne pytania ankietowani ocenili organizację czasu wolnego dla osób starszych w gminie, wskazali, w jaki sposób, ich zdaniem, seniorzy najczęściej spędzają czas wolny, a także przedstawili propozycje poszerzenia oferty kierowanej do osób starszych w tym zakresie.

Wykres 9. Jaka jest organizacja czasu wolnego osób starszych w gminie (dostępność, różnorodność form)?

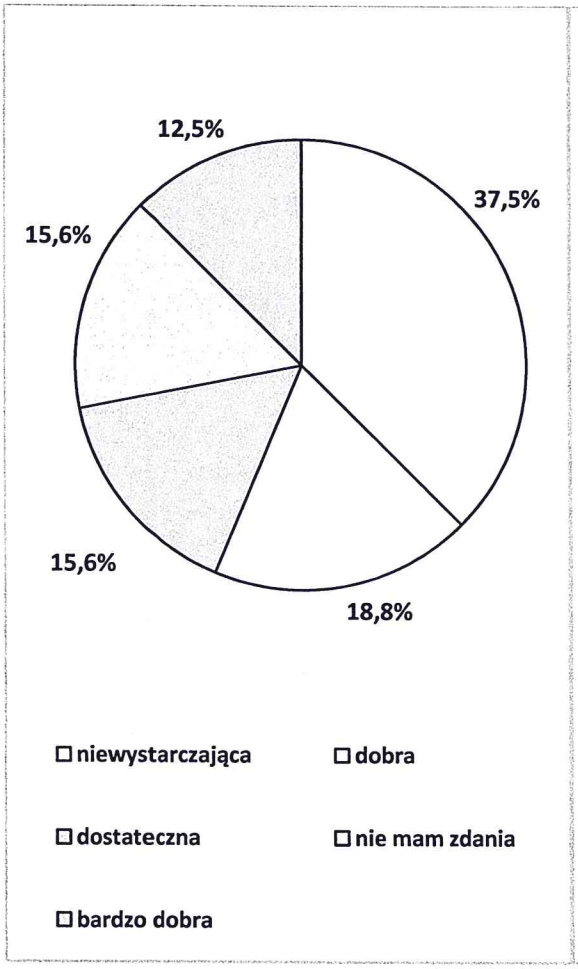

Wykres 10. W jaki sposób osoby starsze zazwyczaj spędzają wolny czas?

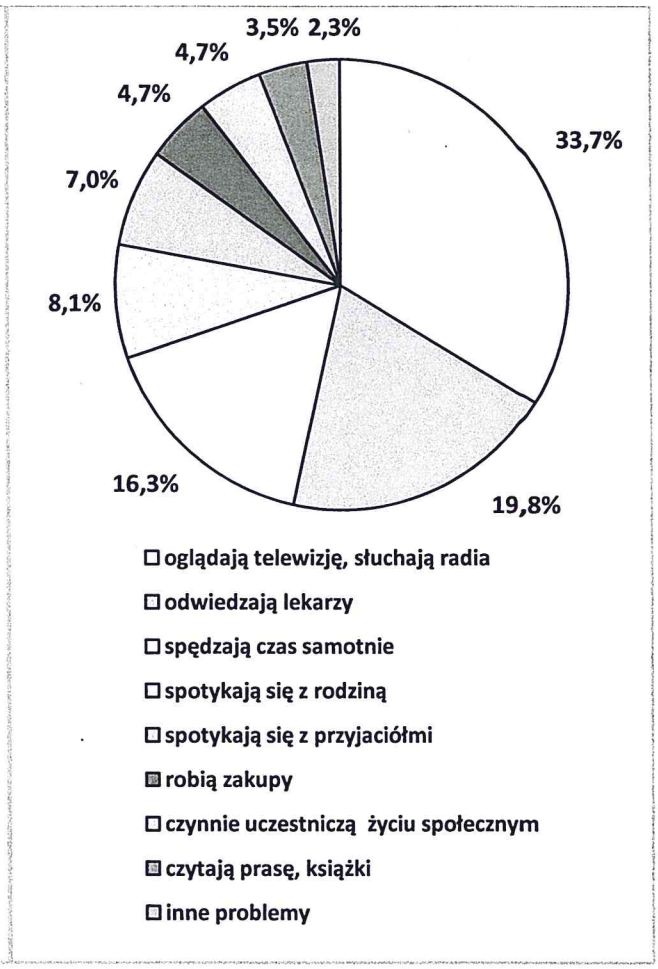

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

37,5% respondentów negatywnie oceniła organizację czasu wolnego osób starszych w gminie, uznając ją za niewystarczającą. Jednocześnie 18,8% badanych była zdania, że jest ona na dobrym poziomie, 15,6% oceniło ją dostatecznie, również 15,6% badanych nie miało zdania w tej sprawie, a 12,5% ankietowanych uznało organizację czasu wolnego za bardzo dobrą. Zdaniem 33,7% ankietowanych, osoby starsze wolny czas spędzają przede wszystkim na oglądaniu telewizji bądź słuchaniu radia. W opinii ponad 19,8% badanych seniorzy dość często bywają również u lekarza, a według 16,3% respondentów spędzają czas samotnie.

Pozostała część osób uważa, że osoby starsze przeznaczają wolne chwile na spotkania z rodziną (8,1%), spotkania z przyjaciółmi (7%), czynne uczestniczenie w życiu społecznym i na robienie zakupów (po 4,7%) oraz czytanie książek (3,5%).

Formy i miejsca, o które należałoby poszerzyć ofertę spędzania czasu wolnego dla osób starszych

Wskazując formy i miejsca, o które należałoby poszerzyć ofertę spędzania czasu wolnego dla osób starszych w gminie, ankietowani zwracali uwagę na konieczność utworzenia świetlic wiejskich oraz zwiększenie dostępu do ośrodków rehabilitacyjnych. Ponadto podkreślali potrzebę zapewnienia seniorom dostępu do Uniwersytetu III Wieku i Klubów Seniora, organizowania wycieczek oraz wyjazdów do kina czy teatru, stworzenie zajęć umożliwiających m.in. nabycie umiejętności obsługi komputera, a także zorganizowanie kół tematycznych, pogadanek i klubów dyskusyjnych.

W następnym pytaniu został podjęty problem dyskryminowania osób starszych ze względu na wiek. Otrzymane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 11. Czy zdarza się, że osoby starsze w gminie są dyskryminowane ze względu na wiek (mniej przychylnie traktowane, pomijane, odrzucane, lekceważone, nieakceptowane)?

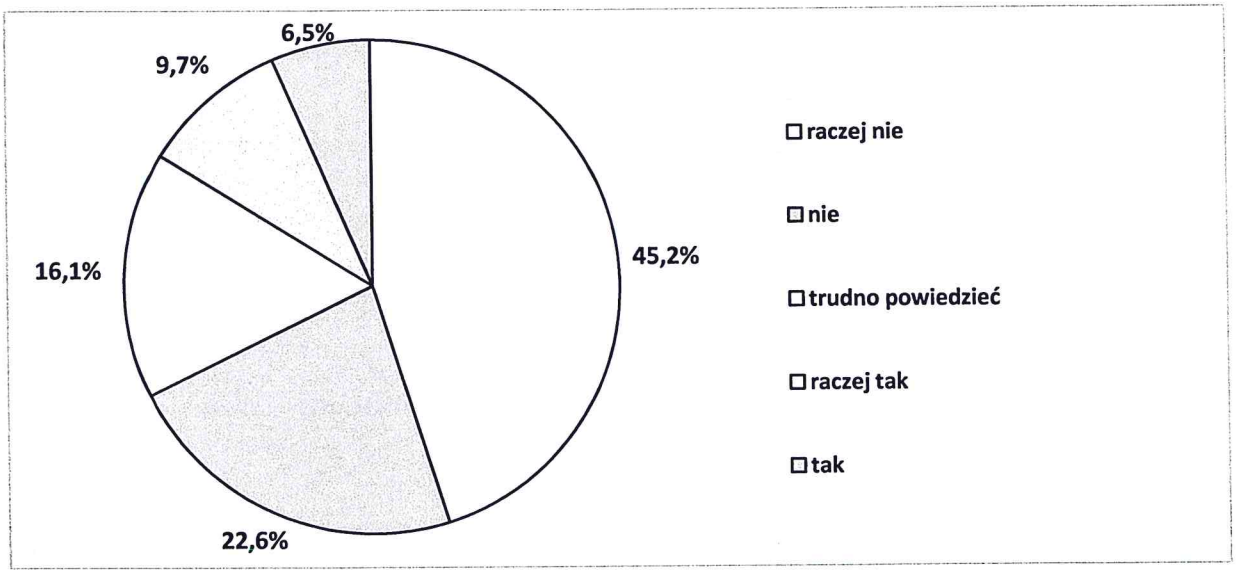

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość ankietowanych (łącznie 67,9%) stwierdziła, że osoby starsze nie są w gminie dyskryminowane ze względu na wiek (mniej przychylnie traktowane, pomijane, odrzucane, lekceważone, nieakceptowane). Odmienną opinię wyraziło w sumie 16,2% badanych, a zdania w tej sprawie nie miało 16,1% respondentów.

Podmioty, od których osoby starsze najczęściej otrzymują pomoc

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać podmioty, od których osoby starsze najczęściej otrzymują pomoc, oraz formy udzielanego im wsparcia. Do podmiotów tych ankietowani zaliczyli: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej świadczący m.in. pomoc materialną i rzeczową, rodzinę dającą opiekę i pomoc finansową, sąsiadów i znajomych pomagających w codziennych czynnościach oraz Kluby Seniora oferujące różnorodne możliwości spędzania wolnego czasu i poradnictwo.

Niejako w uzupełnieniu odpowiedzi na pytania o podmioty, od których osoby starsze najczęściej otrzymują pomoc, ankietowani wyrazili opinie na temat oferty wsparcia udzielanego seniorom ze strony instytucji. Otrzymane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 12. Czy oferta wsparcia świadczona osobom starszym w codziennych czynnościach życiowych ze strony instytucji jest wystarczająca?

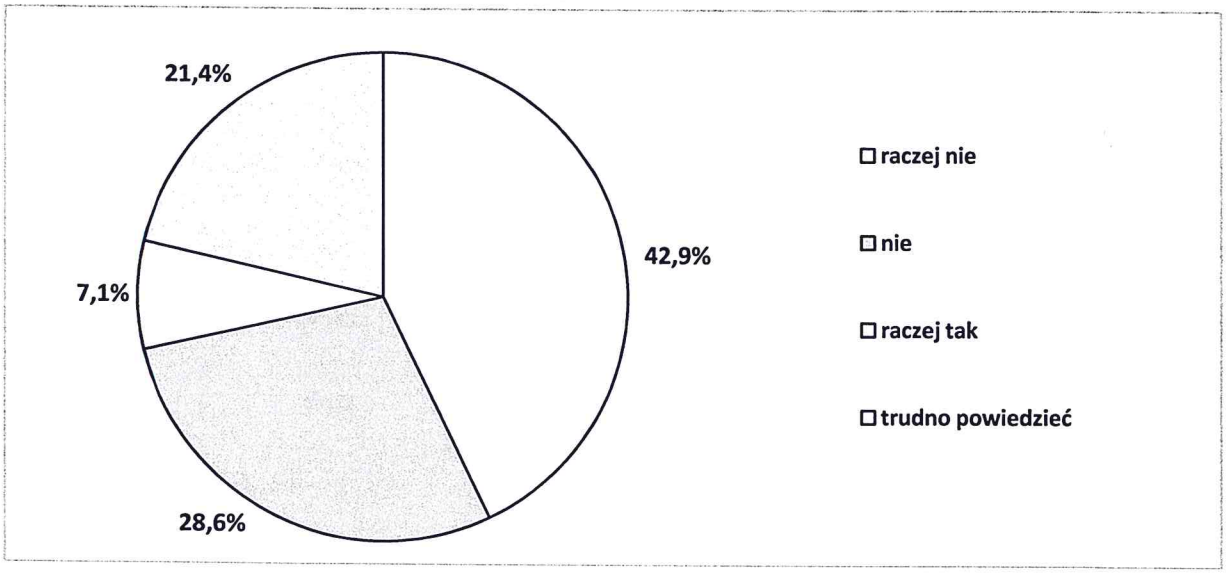

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość respondentów (łącznie 71,5%) negatywnie oceniła ofertę wsparcia świadczoną osobom starszym w codziennych czynnościach życiowych ze strony różnego rodzaju instytucji. Odmienną opinię wyraziło 7,1% ankietowanych, a zdania na ten temat nie miało 21,4% badanych.

W uzupełnieniu odpowiedzi na pytanie o ofertę wsparcia świadczoną osobom starszym w codziennych czynnościach życiowych ze strony instytucji, ankietowani wyrazili opinie na temat form pomocy, które seniorom powinien świadczyć Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Otrzymane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 13. Jakie formy wsparcia powinien oferować GOPS osobom starszym w gminie?

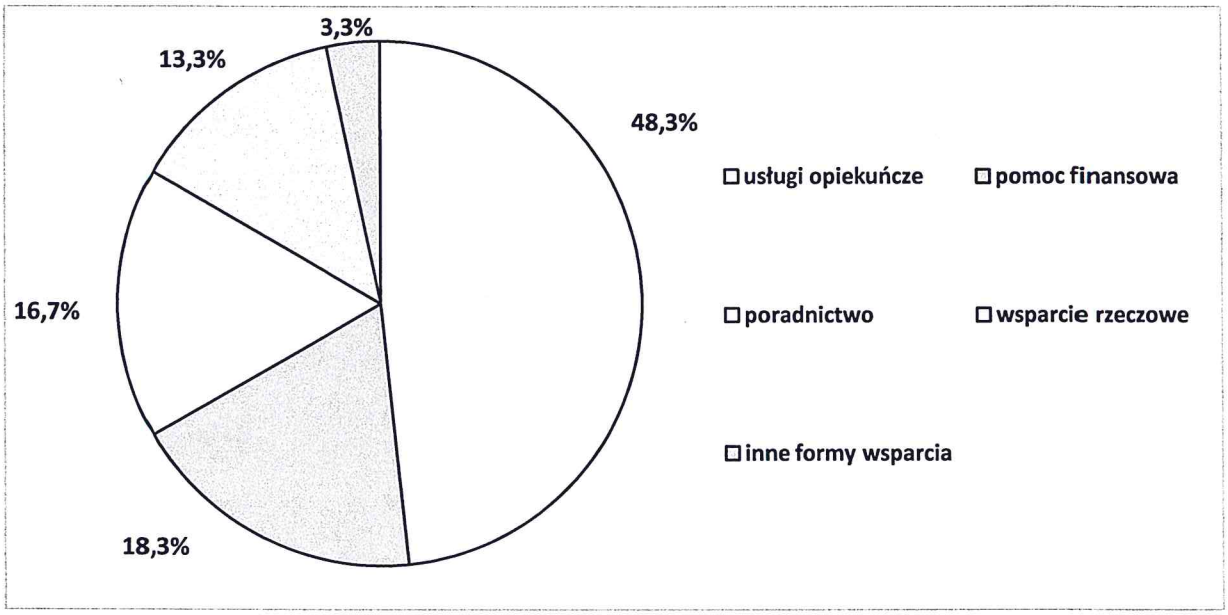

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

48,3% ankietowanych stwierdziło, że wsparcie oferowane przez GOPS osobom starszym w gminie powinno skupiać się na usługach opiekuńczych. 18,3% badanych uważa, że ważna jest również pomoc finansowa, a 16,7%, że poradnictwo. 13,3% respondentów uznało, że istotne jest także wsparcie rzeczowe.

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o ocenę oferty pomocy udzielanej osobom starszym przez organizacje należące do sektora pozarządowego. Szczegóły w tej kwestii przedstawia poniższy wykres.

Wykres 14. Czy oferta pomocy świadczona przez organizacje pozarządowe zaspokaja potrzeby osób starszych w gminie?

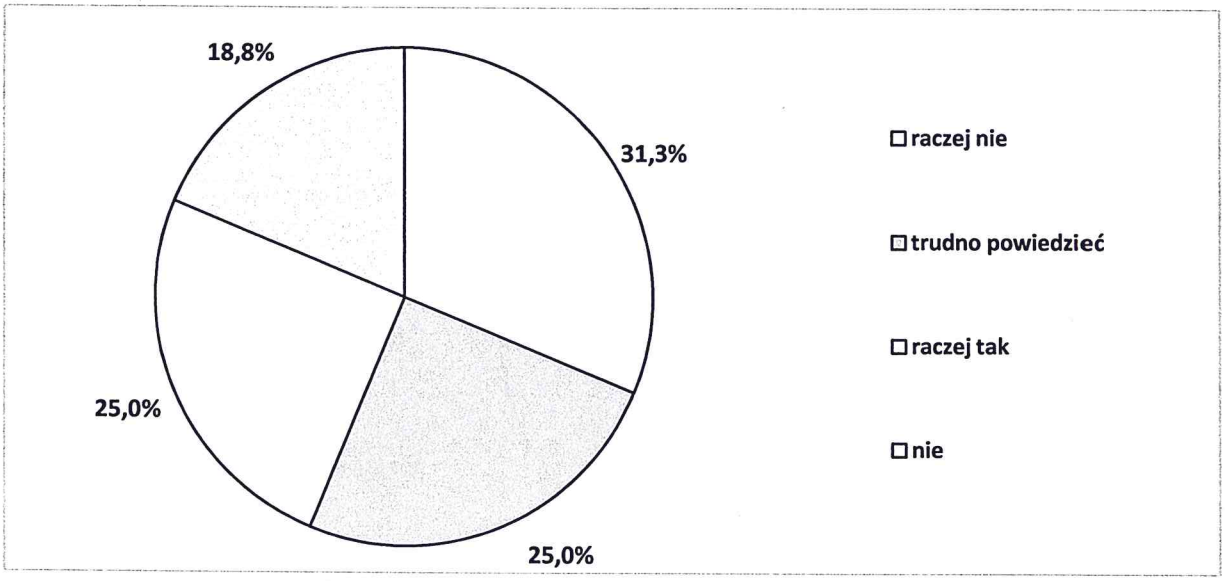

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Łącznie połowa respondentów negatywnie oceniła ofertę wsparcia świadczoną osobom starszym w gminie przez organizacje pozarządowe. Odmiennego zdania było 25% ankietowanych, a opinii w tej sprawie nie miało 25% badanych.

Odpowiadając na następne pytanie przedstawiciele środowiska lokalnego wyrazili opinie odnośnie dostępności wsparcia specjalistycznego dla osób starszych w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 15. Czy oferta wsparcia specjalistycznego dla osób starszych w gminie jest wystarczająca?

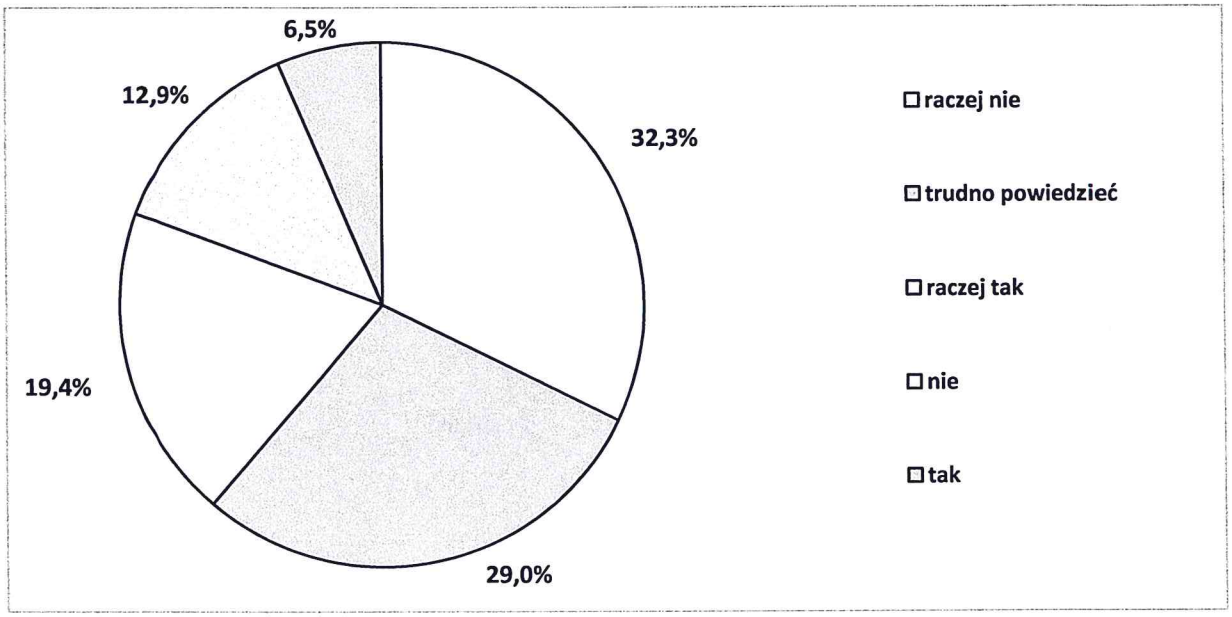

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

45,2% badanych uznało, że oferta wsparcia specjalistycznego dla osób starszych jest niewystarczająca. Pozytywną opinię w tej sprawie wyraziło łącznie 25,9% respondentów. Jednocześnie zdania na ten temat nie wyraziło aż 29% ankietowanych.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające uzyskać od respondentów opinie na temat stanu bezpieczeństwa osób starszych w miejscu zamieszkania. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 16. Czy osoby starsze czują się bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

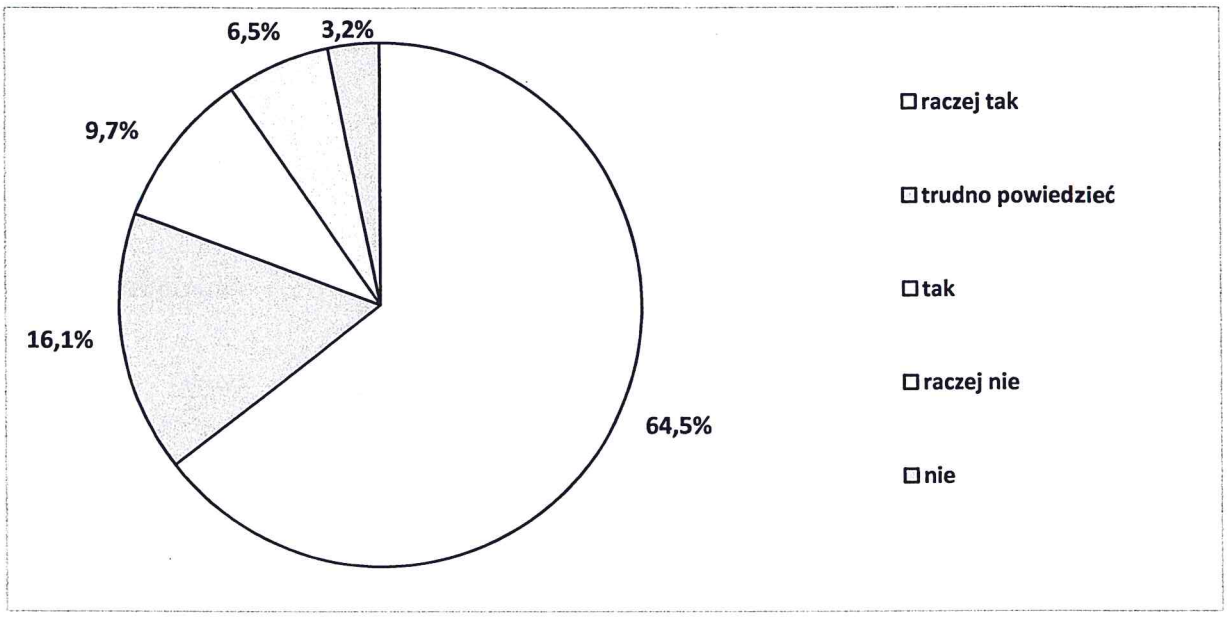

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 74,2%) stwierdziła, że osoby starsze czują się raczej bezpiecznie lub bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odmienną opinię wyraziło w sumie 9,8% respondentów, a 16,1% nie miało zdania w tej sprawie.

W kolejnym pytaniu zapytano ankietowanych o znajomość przypadków występowania przemocy w rodzinie w gminie wobec osób starszych. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 17. Znajomość przypadków występowania przemocy w rodzinie w gminie wobec osób starszych

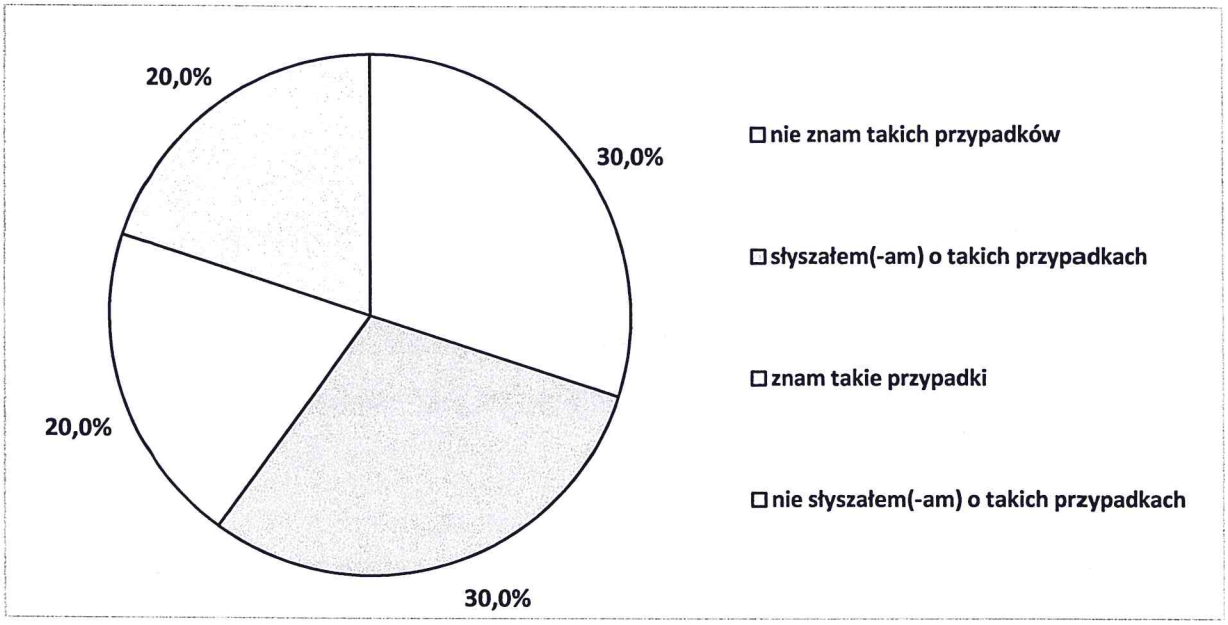

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Odpowiedzi na to pytanie rozłożyły się równomiernie. Połowa ankietowanych stwierdziła, że zna bądź słyszała o przypadkach występowania przemocy w rodzinie w gminie wobec osób starszych. Odmiennego zdania była druga połowa badanych.

Co zrobić, by poprawić sytuację osób starszych w gminie?

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji osób starszych. Odpowiadając na nie, ankietowani przedstawili propozycje przedsięwzięć w poniżej wymienionych obszarach.

1. Rekreacja i sport:
   - organizowanie zajęć sportowych i turniejów,
   - organizowanie wycieczek krajoznawczych, rowerowych oraz wyjazdów do kina i teatru.
2. Stan zdrowia i sprawność:
   - zwiększenie dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej i rehabilitacji,
   - organizacja zajęć gimnastycznych,

- prowadzenie badań profilaktycznych.

3. Świadczona pomoc:
   - pomoc w funkcjonowaniu na co dzień,
   - pomoc rzeczowa i finansowa,
   - działania wolontariatu,
   - świadczenie usług pielęgniarskich.
4. Bezpieczeństwo:
   - poprawa oświetlenia dróg,
   - zwiększenie patroli policji,
   - organizacja pogadanek z policjantami na temat bezpieczeństwa.

W ostatnich pytaniach ankietowani ustosunkowali się do kwestii powołania rzecznika osób starszych, zakresu jego działań oraz wpływu, jaki mógłby on mieć na poprawę sytuacji seniorów.

Wykres 18. Czy na poprawę sytuacji osób starszych w gminie mogłoby mieć wpływ powołanie rzecznika tych osób?

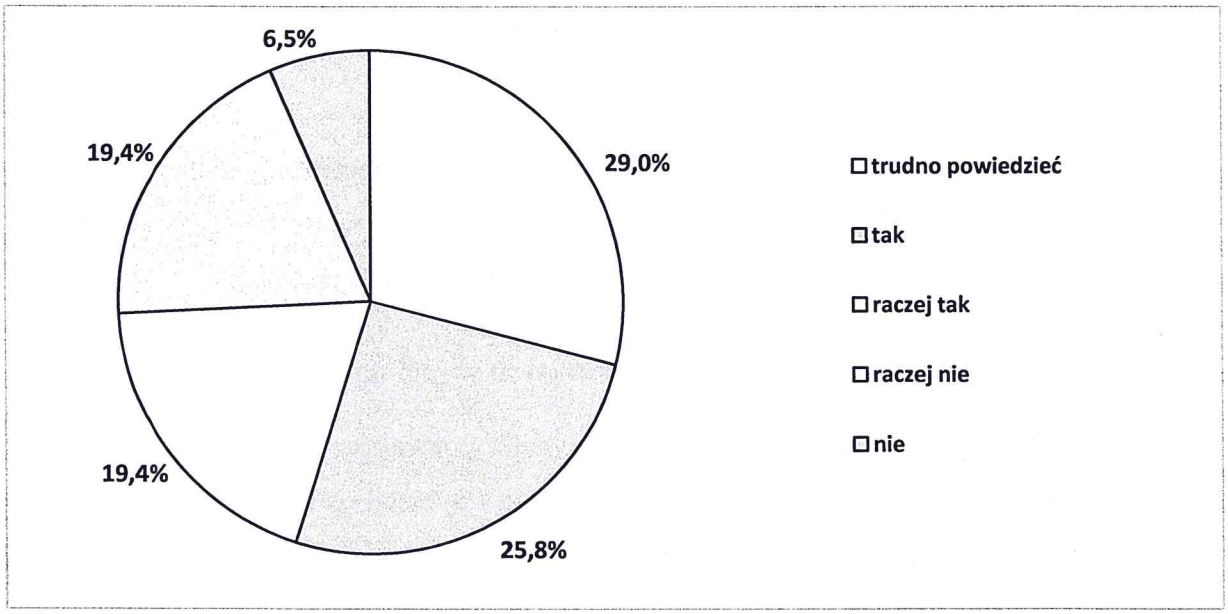

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Łącznie 45,2% ankietowanych stwierdziła, że powołanie rzecznika osób starszych mogłoby mieć wpływ na poprawę sytuacji seniorów w gminie (odmiennego zdania było w sumie 25,9% respondentów). Zdania w tej sprawie nie miało aż 29% badanych. Określając zakres jego działań, badani najczęściej zwracali uwagę na: udzielanie wsparcia w załatwieniu

spraw urzędowych, informowaniu osób starszych o ich prawach, udzielanie im porad oraz reprezentowanie osób starszych i ich interesów.

3.2.2. BADANIA ANKIETOWE WŚRÓD SENIORÓW

W ankiecie skierowanej do osób starszych w pierwszej kolejności zapytano również o ich sytuację życiową. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 19. Sytuacja społeczna osób starszych w gminie w ich opinii

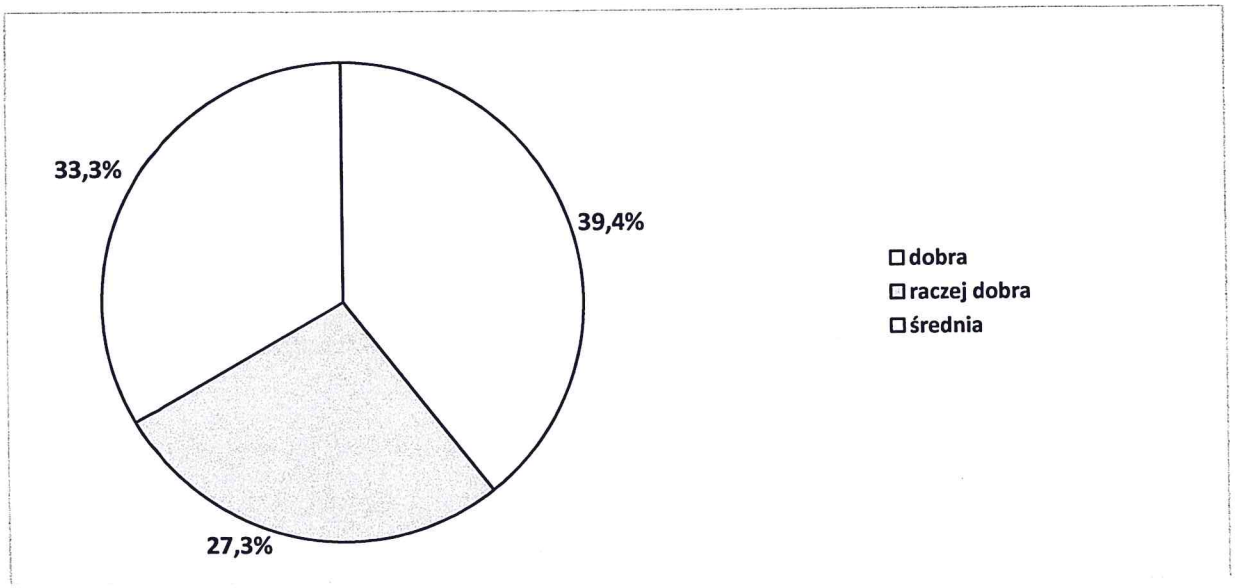

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych wśród osób starszych.

Wykres 20. Sytuacja rodzinna osób starszych w gminie w ich opinii

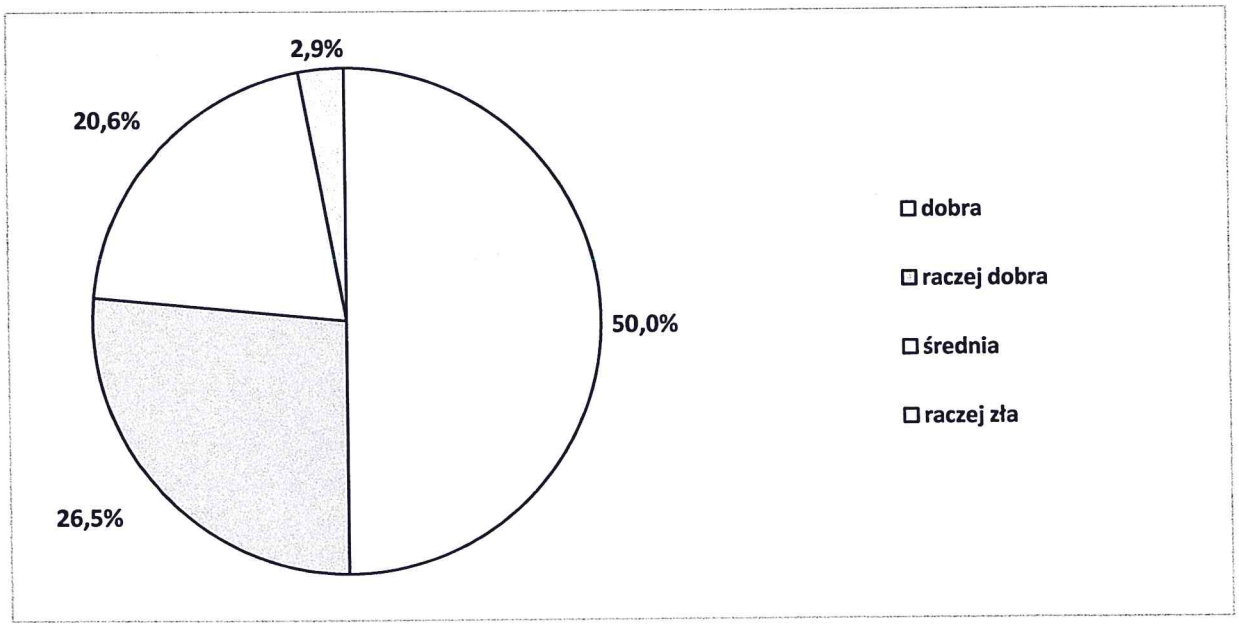

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych wśród osób starszych.

Wykres 21. Sytuacja zdrowotna osób starszych w gminie w ich opinii

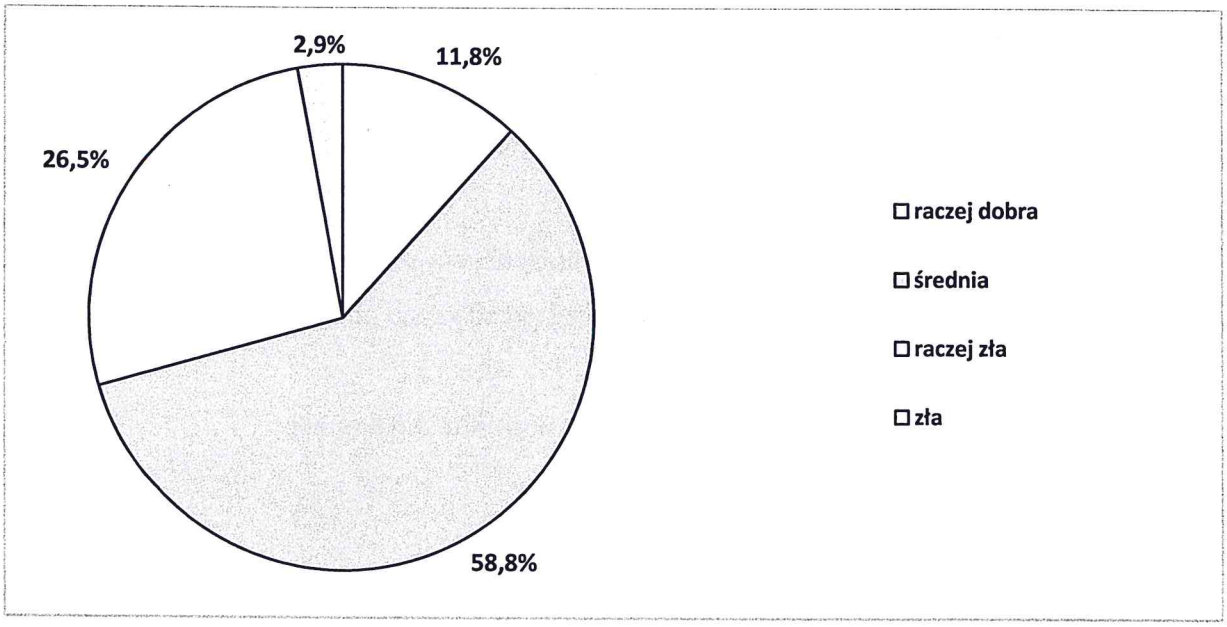

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych wśród osób starszych.

Wykres 22. Sytuacja mieszkaniowa osób starszych w gminie w ich opinii

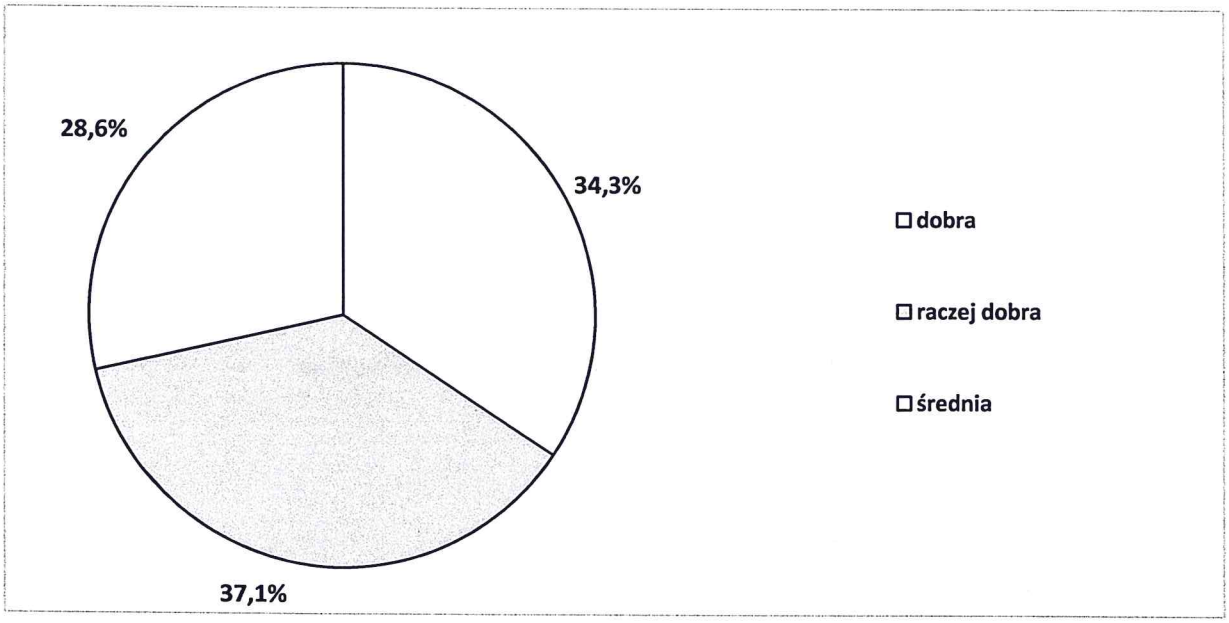

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych wśród osób starszych.

Wykres 23. Sytuacja materialna osób starszych w gminie w ich opinii

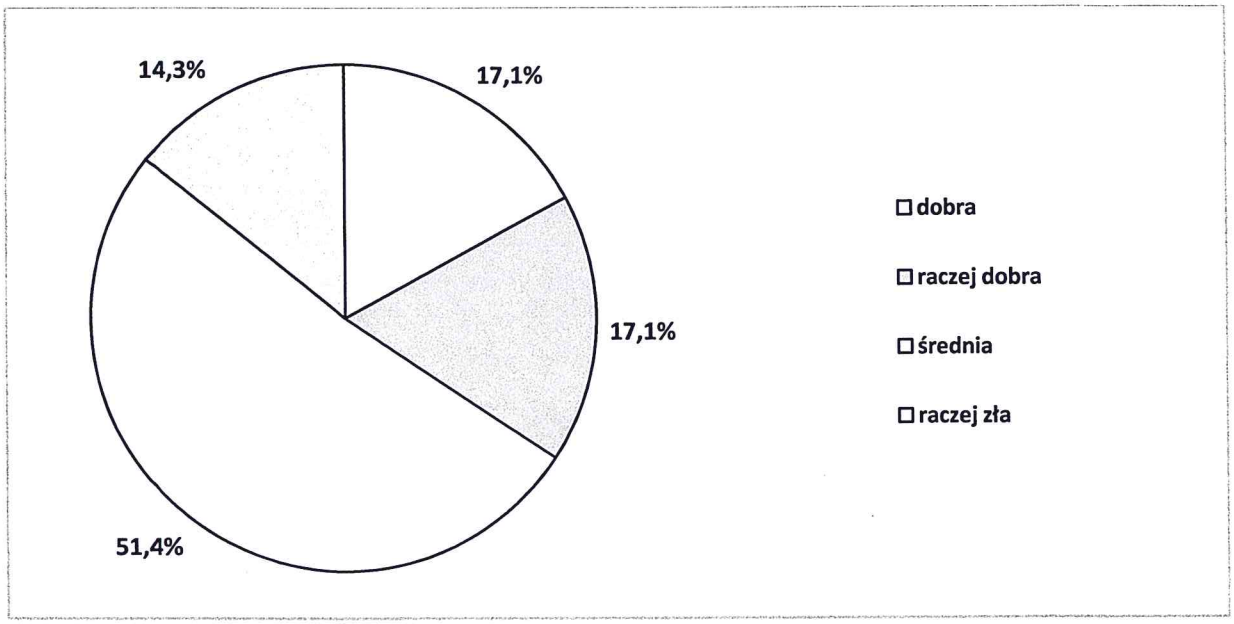

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych wśród osób starszych.

Analizując swoją sytuację życiową, seniorzy najlepiej ocenili warunki rodzinne i mieszkaniowe. Łącznie 76,5% ankietowanych osób starszych stwierdziło, że ich sytuacja rodzinna jest dobra lub raczej dobra, 20,6% uznało określiło ją jako średnią, a 2,9% stwierdziło, że jest ona raczej zła. Swoje warunki mieszkaniowe za dobre lub raczej dobre uznało łącznie 71,4% seniorów, natomiast za średnie 28,6%.

Seniorzy ocenili pozytywnie także swoją sytuację społeczną. Łącznie ponad dwie trzecie ankietowanych osób starszych (66,7%) odpowiedziało, że jest ona dobra lub raczej dobra, a kolejne 33,3% uznało ją za średnią.

Negatywne odczucia towarzyszyły większości osób starszych przy ocenie swojej sytuacji materialnej. Za średnią uznała ją ponad połowa respondentów (51,4%), a za raczej złą 14,3%. Jako dobrą lub raczej dobrą oceniło ją łącznie 34,2%.

Z najgorszą oceną osób starszych spotkała się ich sytuacja zdrowotna. Według 58,8% jest ona średnia. Łącznie 29,4% stwierdziło, że jest ona zła lub raczej zła. Natomiast jako raczej dobrą określiło ją zaledwie 11,8%.

W kolejnym pytaniu poproszono seniorów o wskazanie problemów i barier, które najczęściej dotykają ich w codziennym życiu. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 24. Problemy i bariery najczęściej dotykające osób starszych w gminie w ich opinii

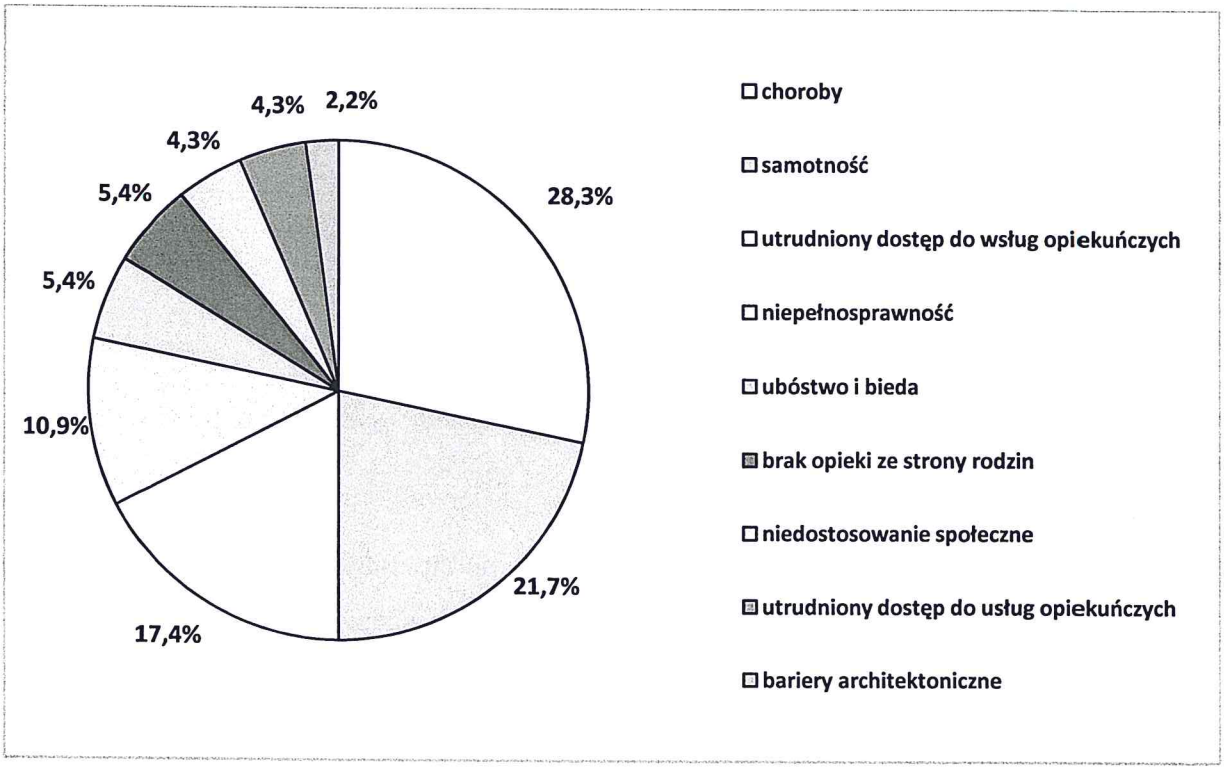

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych wśród osób starszych.

W opinii osób ankietowanych problemami i barierami, które najczęściej dotykają seniorów, są choroby (28,3%). Uwagę badani zwrócili również m.in. na samotność (21,7%), utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (17,4%) oraz niepełnosprawność (10,9%).

Odpowiadając na następne pytania, seniorzy podjęli temat trudności z wykonywaniem codziennych czynności. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 25. Czy ma Pan(-i) jakiekolwiek trudności z wykonywaniem codziennych czynności?

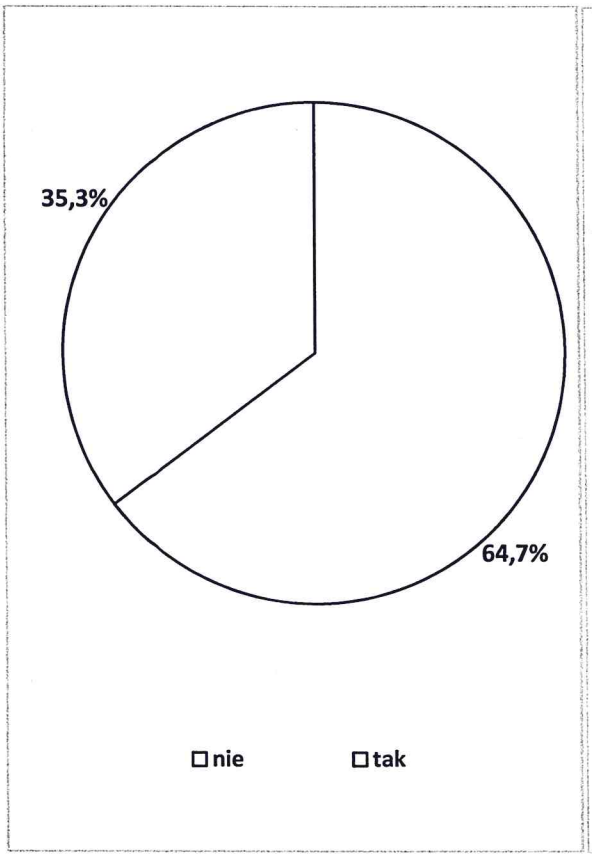

Wykres 26. Czynności, z wykonywaniem których osoby starsze mają trudności

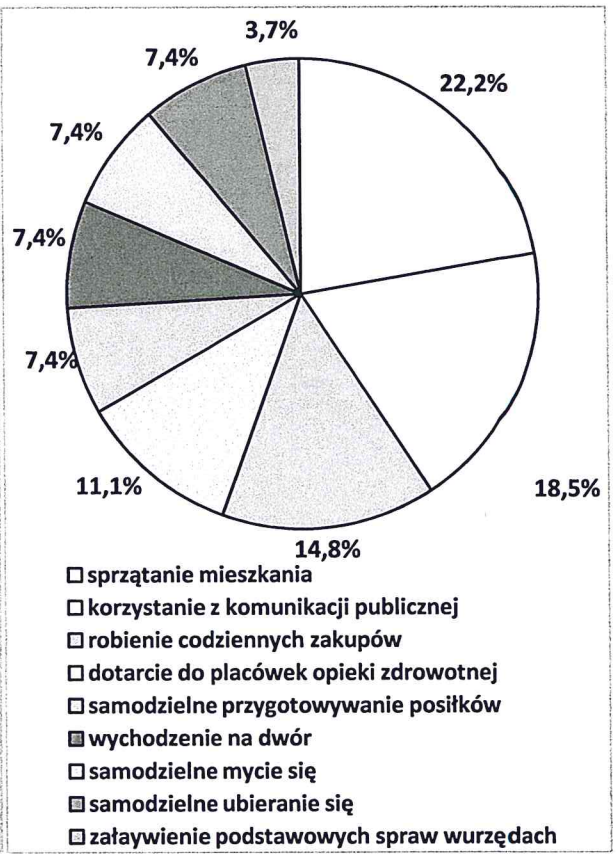

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych wśród osób starszych.

Zdecydowana większość ankietowanych seniorów (64,7%) stwierdziła, że wykonywanie codziennych czynności nie sprawia im trudności. Pozostałej części badanych niektóre czynności sprawiają trudność i najczęściej zaliczali do nich: sprzątanie mieszkania (22,2%), korzystanie z komunikacji publicznej (18,5%), robienie codziennych zakupów (14,8%) oraz dotarcie do placówek opieki zdrowotnej (11,1%).

W uzupełnieniu powyższej kwestii, zapytano seniorów, czy mogą liczyć na czyjąś pomoc w codziennym życiu, a jeśli tak, to na czyją? Otrzymane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 27. Czy korzysta Pan(-i) z czyjejś pomocy w codziennym życiu?

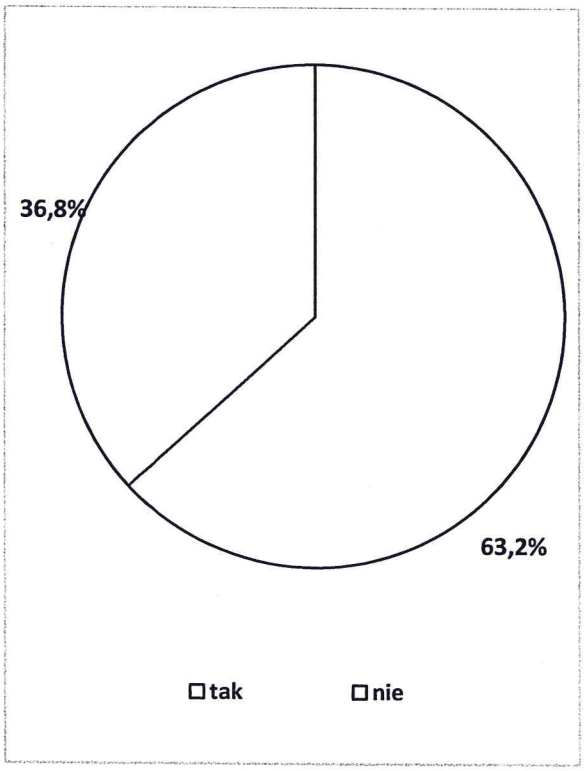

Wykres 28. Osoby, z których pomocy korzystają osoby starsze w codziennym życiu

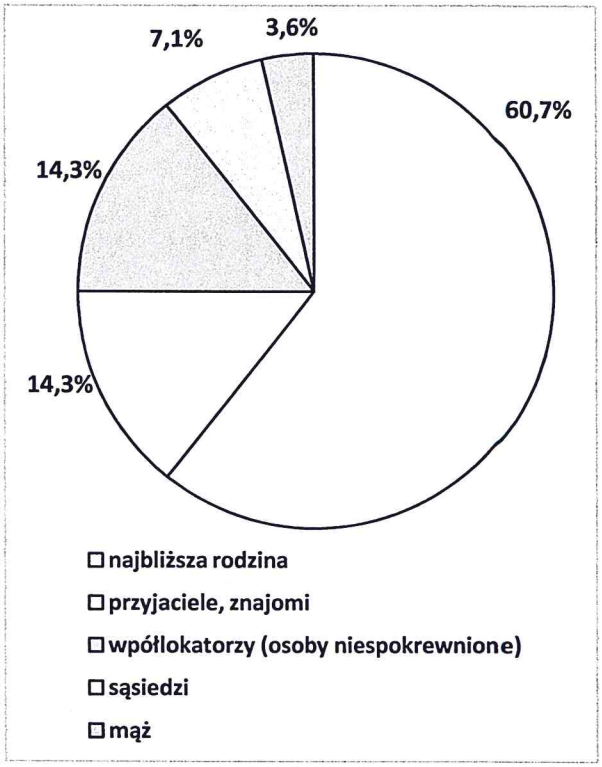

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych wśród osób starszych.

Większość ankietowanych seniorów (63,2%) stwierdziła, że korzysta na co dzień z pomocy innych osób. Wśród nich najczęściej wymieniali członków najbliższej rodziny (60,7%), przyjaciół i znajomych (14,3%), współlokatorów (14,3%), a także sąsiadów (7,1%) i męża (3,6%).

Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła sposobu wydawania pieniędzy przez osoby starsze. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 29. Na co osoby starsze najczęściej wydają pieniądze?

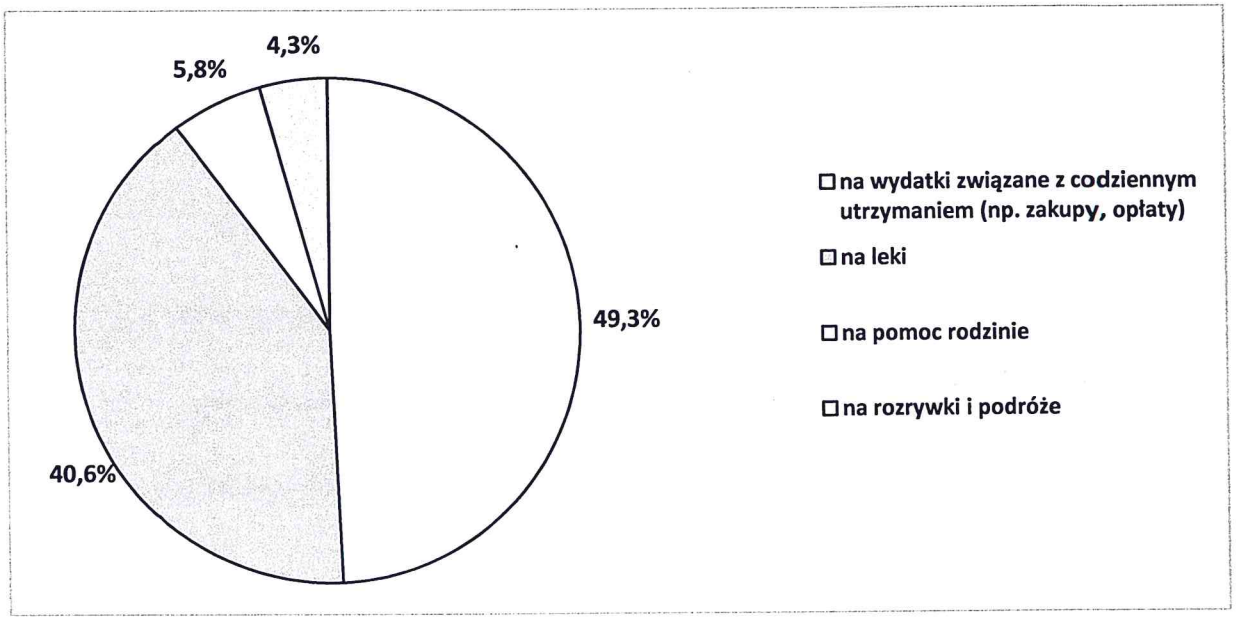

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych wśród osób starszych.

Łącznie 89,9% ankietowanych stwierdziło, że leki i wydatki związane z codziennym utrzymaniem (np. na zakupy i opłaty) pochłaniają środki finansowe, jakimi dysponują osoby starsze. Ponadto 5,8% badanych odpowiedziało, że celem, na który seniorzy wydatkują pieniądze, jest pomoc rodzinie, a 4,3% wydaje pieniądze na rozrywki i podróże.

W następnym pytaniu poproszono seniorów o ocenę dostępności punktów usługowych i instytucji. Otrzymane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 30. Jaki dostęp do punktów usługowych i instytucji mają osoby starsze w gminie?

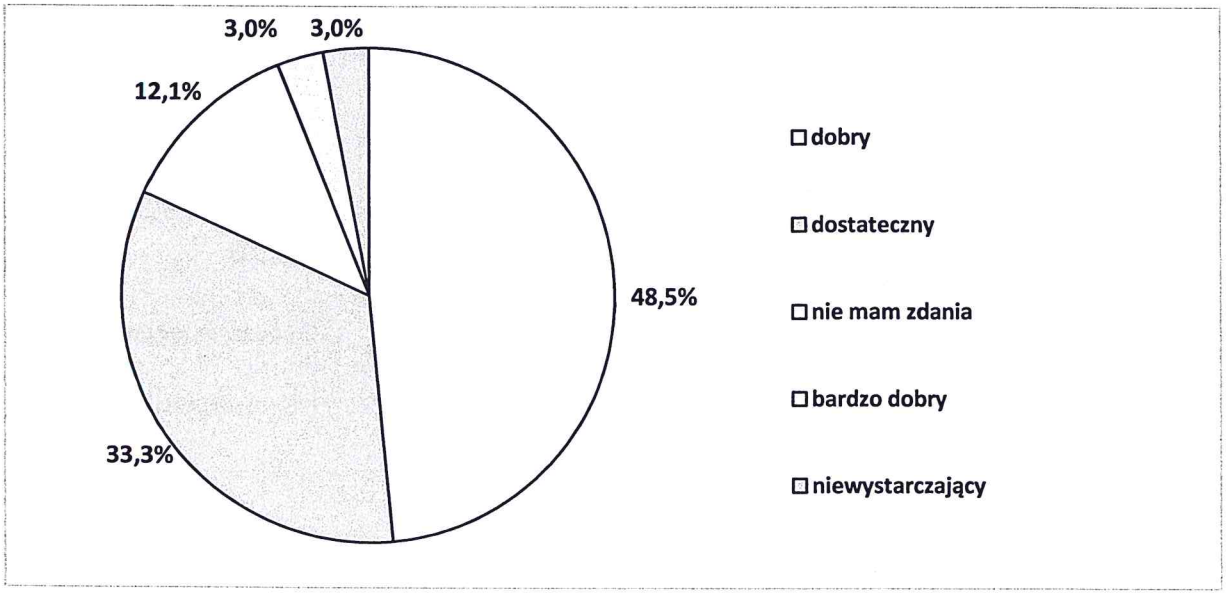

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych wśród osób starszych.

48,5% ankietowanych uznała dostępność do punktów usługowych i instytucji dla osób starszych w gminie za dobrą. Negatywną opinię w tej sprawie miało łącznie 36,3% badanych, którzy dostępność tę uznali za dostateczną lub niewystarczającą. 3% respondentów dostępność tą uznało za bardzo dobrą, a 12,1% badanych nie miało na ten temat zdania.

W odpowiedzi na kolejne pytania seniorzy ujawnili w jaki sposób najczęściej spędzają czas wolny oraz wyrazili opinie na temat dostępnej dla nich oferty spędzania czasu wolnego oraz potrzeb w tym zakresie. Szczegóły w tej kwestii przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 31. W jaki sposób osoby starsze zazwyczaj spędzają wolny czas?

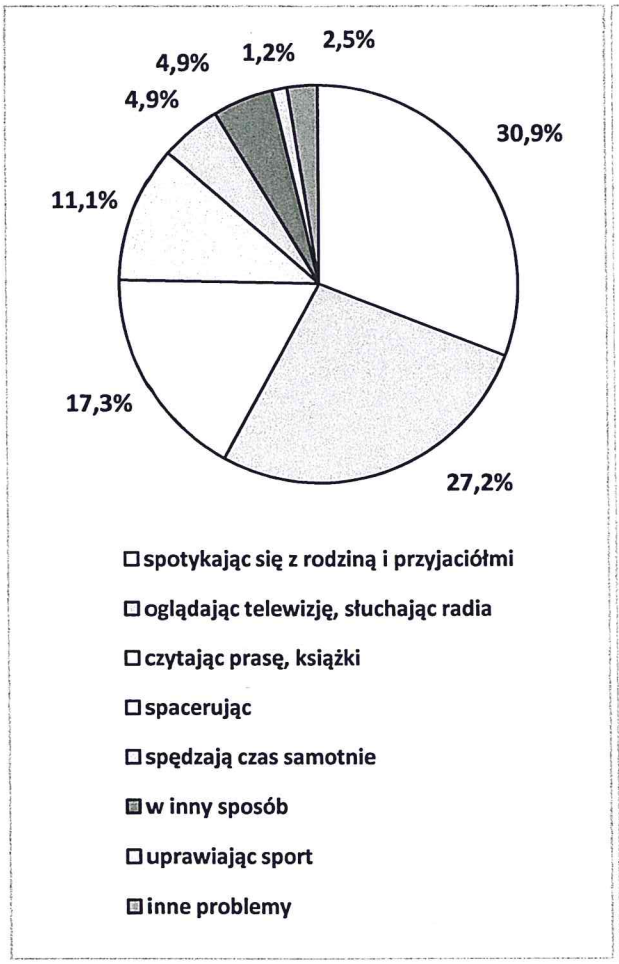

Wykres 32. Jaka jest oferta spędzania czasu wolnego proponowana osobom starszym w gminie?

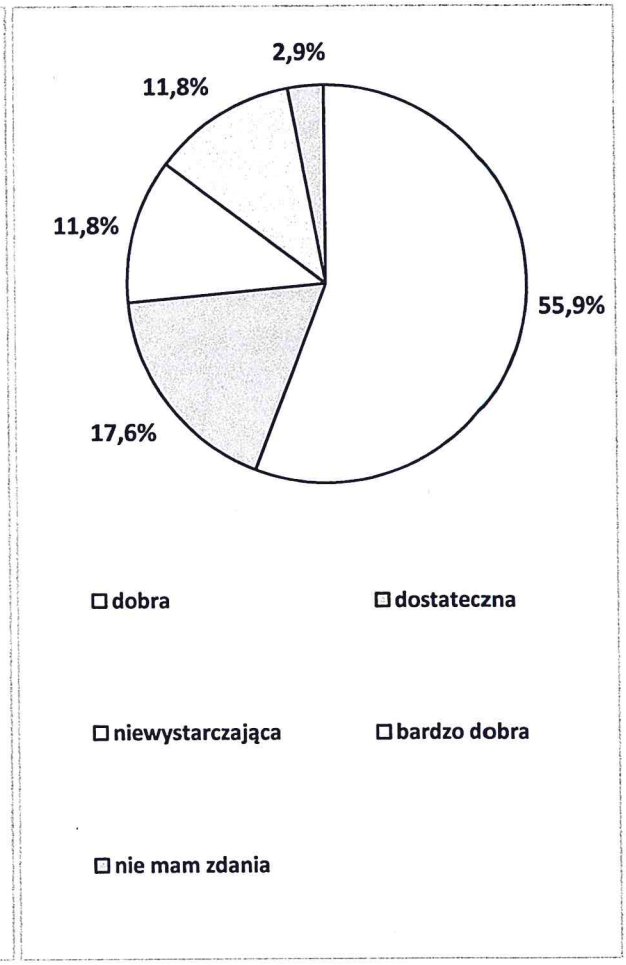

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych wśród osób starszych.

Największa grupa ankietowanych osób starszych (30,9%) stwierdziła, że wolne chwile przeznacza na spotkania z rodziną i przyjaciółmi. Ponad 27,2% seniorów odpowiedziało, że czas spędza głównie na oglądaniu telewizji bądź słuchaniu radia, kolejne 17,3% udzieliło odpowiedzi, że czyta książki i prasę, a 11,1% wspomniało o spacerach.

Łącznie 67,7% osób starszych pozytywnie oceniło przeznaczoną dla nich ofertę spędzania czasu wolnego. Odmiennego zdania było niespełna 29,4% ankietowanych, którzy uznali ją za dostateczną lub niewystarczającą. Zdania w tej sprawie nie miało 2,9% seniorów.

W odpowiedzi na pytanie, o co należałoby poszerzyć ofertę spędzania czasu wolnego, osoby starsze najczęściej wspominały o potrzebie organizowania wycieczek krajoznawczych, wyjazdów do kina i teatru, a także organizowania wieczorków towarzyskich. Seniorzy odpowiadali również, że potrzebne są darmowe badania specjalistyczne oraz wyjazdy do sanatorium uzdrowiskowego. W ich opinii ważne jest także przeprowadzanie zajęć ruchowych, ćwiczeń i rehabilitacji.

W ankiecie znalazło się również pytanie, pozwalające poznać opinię osób starszych o stanie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 33. Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

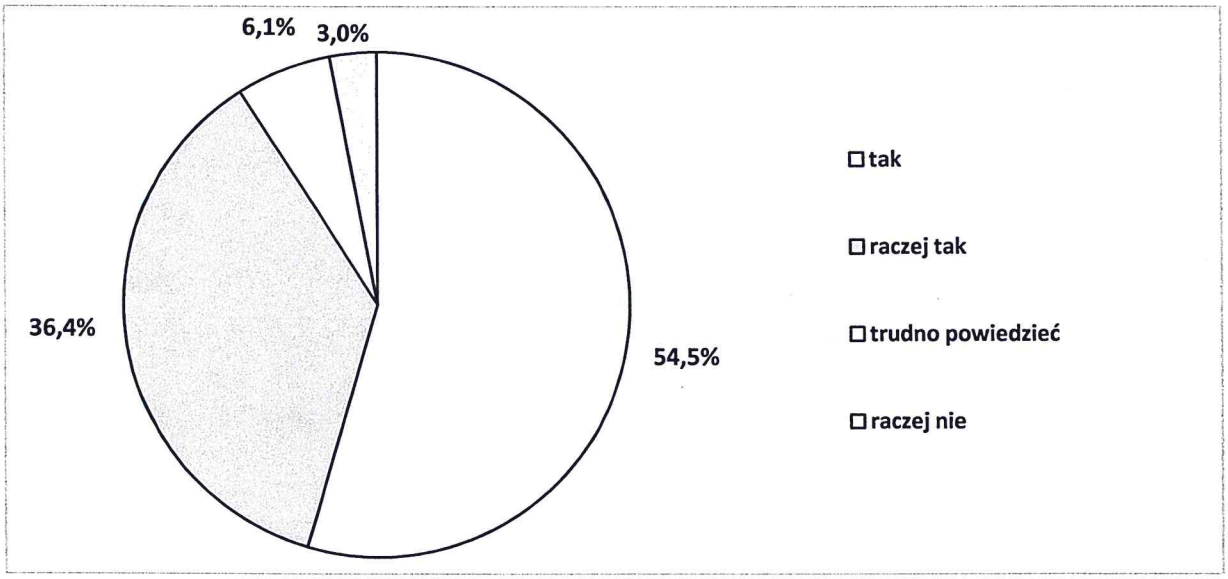

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych wśród osób starszych.

Zdecydowana większość ankietowanych osób starszych (łącznie 90,9%) stwierdziła, że czuje się raczej bezpiecznie lub bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odmienną opinię wyraziło jedynie 3% badanych, a 6,1% nie miało zdania w tej sprawie.

W ostatnim pytaniu poproszono seniorów o wskazanie obszarów, w których oczekują na poprawę warunków swojego życia. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 34. Obszary, w których osoby starsze najbardziej oczekują na poprawę warunków swojego życia

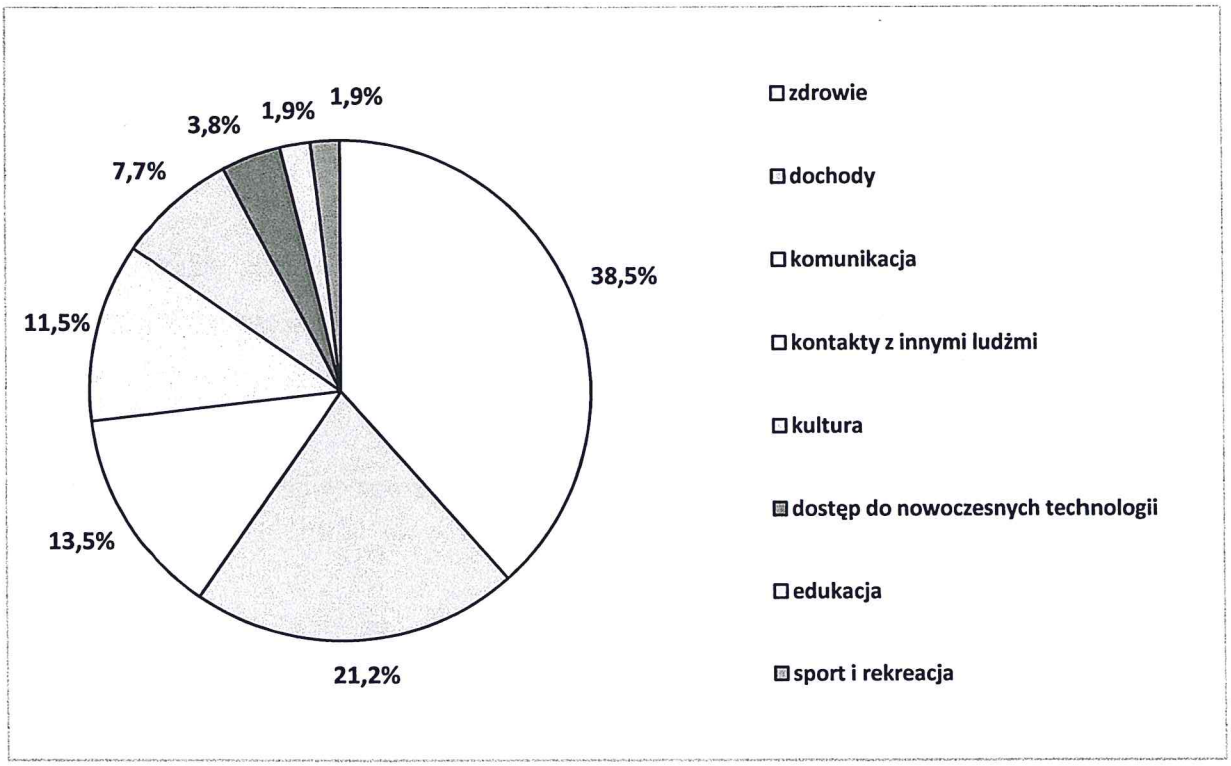

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych wśród osób starszych.

38,5% ankietowanych seniorów uznała, że obszarem, w którym najbardziej oczekuje na poprawę warunków swojego życia, jest zdrowie. Ponad 21% osób starszych przyznało, że chciałoby posiadać większe środki finansowe.

3.3. AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA SENIORÓW

Aktywność społeczna osób starszych w gminie Goworowo przyjmuje różne formy, choć jej efektywność, z uwagi na wielkość gminy i liczbę miejscowości wchodzących w jej skład (45), uzależniona jest od możliwości i chęci samych zainteresowanych.

Prym, w zrzeszaniu ludzi starszych, wiodą dwa Kluby Seniora:

- Pierwszy Klub znajduje się w Kuninie i jest to aktywnie działająca grupa około 50 osób. Seniorzy należący do tego Klubu spotykają się raz w miesiącu w Szkole Podstawowej w Kuninie. Podczas spotkań obchodzone są imieniny członków grupy oraz różnego rodzaju imprezy okolicznościowe.
- Drugi Klub działa w Goworowie i podobnie jak Klub z Kunina zrzesza około 50 osób. Osoby do niego należące, spotykają się raz w miesiącu z Zespole Szkół Powiatowych w Goworowie, spędzają czas w miłej atmosferze, świętują swoje imieniny. Seniorzy z Goworowa utrzymują kontakt z Seniorami z Kunina.

W ramach funkcjonowania ww. Klubów prowadzone są następujące działania m.in.:

- organizacja Gminnego Balu Seniora,
- udział w Dniu Babci i Dziadka,
- Dni Rodziny w Szarłacie,
- Pieczenie Ziemniaka w Goworowie,
- spotkania wielkanocne i opłatkowe,
- wyjazdy do teatru.

Dodatkowo osoby starsze mogą brać udział: w wyjazdach integracyjnych do innych gmin, a także w Przeglądzie Piosenki Klubowej w Baranowie oraz w spotkaniu w Przeświciu. Ponadto w ramach działań Klubów Seniora funkcjonują dwa zespoły: „Rozmaryn" i „Jesienne kwiaty". Osoby, które należą do tych chórów biorą udział w różnych festiwalach muzycznych i pokazach.

Seniorzy z terenu gminy Goworowo mogą uczęszczać na zajęcia „Komputer dla CIEBIE +50" organizowane przez Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji. Osoby starsze w gminie korzystają również z oferty Gminnej Biblioteki Publicznej w Goworowie, która posiada filie w miejscowościach: Kunin, Kruszewo, Pasieki, Żabin, które nie tylko oferują osobom starszym pozycje książkowe, ale proponują także udział w organizowanych spotkaniach literackich oraz w uaktualnianiu księgozbioru.

Organizacją wspierającą seniorów jest także Towarzystwo Przyjaciół Goworszczyzny, które w 2012 r. przeprowadziło konkurs kulinarny na tradycyjne potrawy przygotowane przez

seniorów. Towarzystwo swoim wsparciem obejmuje w sumie 30 osób starszych z terenu gminy Goworowo.

Seniorzy z gminy Goworowo korzystają również z oferty Stowarzyszenia Koła Gospodyń Wiejskich wsi Przedświt „Świtanki w Przedświciu". Stowarzyszenie to organizuje różnego rodzaju imprezy integracyjne oraz ma na celu wzmocnić więzi międzyludzkie.

3.4. POMOC SPOŁECZNA OSOBOM STARSZYM

Pomoc społeczną osobom starszym w Gminie świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Goworowie. Jednostka ta, zadania na rzecz seniorów, realizuje przede wszystkim w oparciu o ustawę o pomocy społecznej.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby osób starszych objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2010-2012.

Tabela 5. Osoby starsze objęte pomocą społeczną w gminie w latach 2010-2012

	2010 r.	**2011 r.**	**2012 r.**
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	21	31	20
liczba rodzin	21	31	20
liczba osób w rodzinach	27	42	29
udział osób, którym przyznano decyzją świadczenie w ogóle ludności gminy w wieku poprodukcyjnym	1,4%	2%	1,3%
udział osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	0,2%	0,4%	0,2%

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Goworowie.

Liczba osób starszych objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2010-2012 wahała się (21 osób w 2010 r., 31 w 2011 r. i 20 osób w 2012 r.). Nieznacznie wahał się również ich udział w ogóle ludności gminy w wieku poprodukcyjnym (1,4% w 2010 r., 2% 3% w 2011 r. i 1,3% w 2012 r.).

Analizując przyczyny przyznawania seniorom świadczeń z pomocy społecznej w latach 2010-2012 należy stwierdzić, iż głównym powodem udzielania wsparcia była długotrwała lub ciężka choroba.

Istotne przyczyny stanowiły również na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego i ubóstwo. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Powody przyznania pomocy społecznej osobom starszym w gminie w latach 2010-2012

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
ubóstwo	10	14	12	12	17	19
bezdomność	1	2	1	1	2	1
niepełnosprawność	12	8	6	27	24	15
długotrwała lub ciężka choroba	27	32	28	56	70	61
alkoholizm	2	2	1	4	7	4
zdarzenie losowe	1	3	0	–	–	–
bezrobocie	2	3	5	15	10	13
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	10	15	13	27	24	31

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Goworowie

Powody przyznania pomocy społecznej dla osób starszych miały wpływ na formę udzielanego im w gminie wsparcia. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2010-2012 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Formy wsparcia udzielanego przez GOPS osobom starszym w gminie w latach 2010-2012

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
pieniężna	21	14	9	21	14	9	25	14	11
rzeczowa	12	9	7	12	9	7	14	13	12
praca socjalna	X	X	X	25	12	8	21	11	9
usługi opiekuńcze	16	14	18	16	14	18	20	15	31
pobyt w DPS	2	2	1	2	2	1	2	2	1
specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	1	1	0	1	1	0	1	1	0

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Goworowie.

W latach 2010-2012 najczęściej udzielanymi osobom starszym w gminie formami wsparcia były praca socjalna i usługi opiekuńcze.

O ile liczba osób w rodzinach objętych usługami opiekuńczymi była na podobnym poziomie (16 w 2010 roku, 14 w 2011 roku i 18 w 2012 roku, o tyle liczba osób w rodzinach korzystających z pracy socjalnej malała (z 25 w 2010 roku do 8 w 2012 roku).

Istotną rolę w ramach udzielanej seniorom pomocy odgrywała pomoc pieniężna i rzeczowa wykazując tendencję spadkową (pomoc pieniężna: 21 w 2010 r., 14 w 2011 r., 9 w 2012 r.; pomoc rzeczowa: 12 w 2010 r., 9 w 2011 r., 7 w 2012 r.).

Osoby starsze z zaburzeniami psychicznymi obejmowane były specjalistycznymi usługami opiekuńczymi (w latach 2010-2012 objęto nimi odpowiednio 1, 1 i 0 osób), a seniorzy, którzy nie mogli samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych i którzy tym samym wymagali całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, byli kierowani przez GOPS do domów pomocy społecznej.

W latach 2010-2012 do DPS-u skierowano 1 osobę w 2010 r., natomiast w tego typu placówkach w kolejnych latach przebywało kolejno: 2, 2, 1 seniorów.

3.5. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE OSÓB STARSZYCH

Działalność na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa publicznego osobom starszym w gminie Goworowo prowadzi Posterunek Policji w Goworowie.

3.6. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. W przypadku programu na rzecz osób starszych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu wspierania seniorów oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, a jej przedmiotem stał się obszar starości.

Obszar STAROŚĆ	
mocne strony	**słabe strony**
• badanie liczebności osób starszych • informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy • dysponowanie odpowiednią liczbą pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze • podejmowanie działań inicjujących powstawanie w gminie grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób starszych • zapewnianie osobom starszym wsparcia w ramach małych form pomocy (klub seniora, dom dziennego pobytu) • podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodzin w sprawowanie opieki nad osobami starszymi • kierowanie osób wymagających całodobowej opieki do domów pomocy społecznej • prowadzenie działań mających na celu podniesienie poziomu życia osób starszych • podejmowanie działalności prozdrowotnej wśród osób starszych • prowadzenie działań w celu umożliwienia osobom starszym kontynuowania aktywności zawodowej • uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych • współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych • działania inicjujące wolontariat na rzecz osób starszych w gminie	• brak działań mających na celu poprawę sfery technicznej ułatwiającej osobom starszym codzienne życie • niezapewnianie osobom młodym warunków do pozostania w gminie
szanse	**zagrożenia**
• posiadanie przez osoby starsze wiedzy o dostępnych formach pomocy • wzrastająca liczba osób starszych mogących korzystać z usług opiekuńczych • funkcjonowanie w gminie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób starszych • dostęp osób starszych do małych form pomocy (klub seniora, dom dziennego pobytu) • rosnący udział osób starszych w działaniach prozdrowotnych • niemarginalizowanie problemów i potrzeb osób starszych • funkcjonowanie w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych • odpowiednia liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze w codziennym życiu	• zwiększająca się liczba osób starszych w gminie • brak możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny • słaba dostępność domów pomocy społecznej • niski poziom życia osób starszych w gminie • mała liczba osób starszych kontynuujących aktywność zawodową • nieodpowiednia do potrzeb osób starszych infrastruktura techniczna • migracja osób młodych, wykształconych do większych jednostek administracyjnych

3.7. ZASOBY WSPIERAJĄCE OSOBY STARSZE W GMINIE

Zasobami wspierającymi osoby starsze, są instytucje i organizacje które działają na terenie danej gminy, bądź obejmują zasięgiem działania jej mieszkańców. W gminie Goworowo oraz w jej sąsiedztwie funkcjonuje kilkadziesiąt instytucji i organizacji mających w orbicie swoich zainteresowań osoby starsze. Ich wykaz zawiera poniżej przedstawiona tabela.

Tabela 8. Podmioty wspierające osoby starsze z gminy

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Urząd Gminy Goworowo	ul. Ostrołęcka 21, 07-440 Goworowo
2.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Goworowie	ul. Dulczewskiego 1A, 07-440 Goworowo
3.	Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Goworowie	ul. Szkolna 16a, 07-440 Goworowo
4.	Gminna Biblioteka Publiczna w Goworowie	ul. Szkolna 16a, 07-440 Goworowo
5.	Filia Biblioteczna w Kuninie	Kunin 22A, 07-440 Goworowo
6.	Filia Biblioteczna w Kruszewie	Kruszewo, 07-440 Goworowo
7.	Filia Biblioteczna w Pasiekach	Pasieki, ul. Szkolna 2, 07-440 Goworowo
8.	Filia Biblioteczna w Żabinie	Żabin 100, 07-440 Goworowo
9.	Towarzystwo Przyjaciół Goworowszczyzny,	ul. Szkolna 16a, 07-440 Goworowo
10.	NZOZ „VITA-MED." s.c. Joanna i Andrzej Słomscy	ul. Dulczewskiego 1B, 07-440 Goworowo
11.	NZOZ „Zdrowie" w Kuninie, Leszek Jakubczyk	Kunin 20, 07-440 Goworowo
12.	Stowarzyszenie Koła Gospodyń Wiejskich wsi Przedświt „Świtanki w Przedświciu"	Przedświt 37a, 07-311 Wąsewo
13.	Klub Seniora w Goworowie	
14.	Klub Seniora w Kuninie	

Dane Urzędu Gminy Goworowo

4. CEL GŁÓWNY PROGRAMU, CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA

Cel główny, wyznaczony w Programie na rzecz Osób Starszych w Gminie Goworowo na lata 2014-2021 jest następujący:

Poprawa jakości życia osób starszych w gminie Goworowo oraz kształtowanie pozytywnego obrazu starości w świadomości społeczności lokalnej

Osiągniecie celu głównego jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów operacyjnych oraz działań.

Cel operacyjny 1.:

Zwiększenie dostępności i podniesienie jakości usług społecznych świadczonych osobom starszym

Działania do celu operacyjnego 1.:

- Systematyczne diagnozowanie bezpieczeństwa socjalnego i potrzeb osób starszych.
- Wspieranie seniorów poprzez pracę socjalną.
- Podnoszenie jakości świadczonych usług opiekuńczych.
- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej (w tym w formie dożywiania) osobom starszym będącym w trudnej sytuacji materialnej.
- Wspieranie rodzin sprawujących opiekę nad starszym, niesamodzielnym członkiem rodziny.
- Utworzenie w gminie Domu Dziennego Pobytu.
- Zwiększenie dostępu osób starszych, ich rodzin i opiekunów do poradnictwa i informacji o możliwych formach wsparcia.
- Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników pomocy społecznej udzielających wsparcia osobom starszym.
- Rozszerzenie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i Kościołem.
- Propagowanie wolontariatu na rzecz osób starszych.
- Tworzenie grup wsparcia.

Cel operacyjny 2.:

Rozwijanie aktywności osób starszych

Działania do celu operacyjnego 2.:

- Zaspokajanie potrzeb kulturalno-społecznych i edukacyjnych osób starszych m.in. poprzez organizowanie cyklicznych imprez, spotkań integracyjnych, warsztatów, konkursów (np. artystycznych i kulinarnych), zajęć w świetlicach wiejskich i w Klubach Seniora.
- Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego dla osób starszych, m.in. poprzez organizowanie zajęć rekreacyjno-ruchowych oraz wycieczek.
- Umożliwienie osobom starszym uczestnictwa w zajęciach i kursach organizowanych przez Centrum Kształcenia na Odległość na Wsiach.

- Wspieranie rozwoju i promowanie różnych form twórczości osób starszych.
- Kontynuowanie działalności zespołów artystycznych i kół gospodyń wiejskich istniejących w gminie.
- Oferowanie ulg dla osób starszych korzystających z oferty placówek kulturalnych funkcjonujących w gminie.
- Umożliwianie osobom starszym udziału w imprezach i konkursach organizowanych poza gminą.
- Wspieranie i podejmowanie przedsięwzięć pozwalających na wykorzystanie potencjału intelektualnego i doświadczenia zawodowego osób starszych.
- Rozwijanie wolontariatu wśród osób starszych.

Cel operacyjny 3.:

Zaspokajanie potrzeb zdrowotnych osób starszych oraz zapewnienie im bezpieczeństwa publicznego

Działania do celu operacyjnego 3.:

- Ułatwienie osobom starszym dostępu do usług medycznych i terapeutycznych.
- Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej wśród osób starszych.
- Ułatwienie osobom starszym dostępu do usług rehabilitacyjnych.
- Podejmowanie działań edukacyjno-informacyjnych wśród osób starszych poświęconych przestępczości, w tym zjawisku przemocy.
- Podejmowanie współpracy przez służby społeczne i organy powołane do ochrony porządku i bezpieczeństwa publicznego w zakresie ochrony osób starszych jako potencjalnych ofiar nadużyć i przestępstw, w tym oszustw, kradzieży, przemocy.
- Udzielanie wsparcia osobom starszym będącym ofiarami przemocy.

Cel operacyjny 4.:

Kształtowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej w świadomości społeczności lokalnej

Działania do celu operacyjnego 3.:

- Podnoszenie poziomu wiedzy społeczności lokalnej na temat osób starszych oraz ich praw i uprawnień, m.in. poprzez upowszechnianie materiałów edukacyjno-informacyjnych.
- Uwrażliwianie mieszkańców gminy na potrzeby osób starszych.

- Promowanie wśród mieszkańców gminy, ze szczególnym uwzględnieniem przedstawicieli młodego pokolenia, korzyści płynących z obecności osób starszych w społeczeństwie.
- Podejmowanie działań służących integracji międzypokoleniowej.
- Promowanie aktywności osób starszych w mass mediach lokalnych.
- Współuczestnictwo w programach i kampaniach społecznych poświęconych kwestii starości.

5. REALIZACJA PROGRAMU

Działania wyznaczone w Programie na rzecz Osób Starszych w Gminie Goworowo na lata 2014-2021 mają charakter ciągły. Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Kluby Seniora, placówki przedszkolne, placówki oświatowe szczebla podstawowego, placówki kulturalne (Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji, Gminna Biblioteka Publiczna i jej filie), jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego (świetlice wiejskie).

Partnerami w realizacji działań są: placówki oświatowe szczebla gimnazjalnego spoza gminy i szczebla ponadgimnazjalnego, Dzienny Dom Pobytu „Senior" w Goworowie, inne ośrodki wsparcia, placówki ochrony zdrowia, placówki świadczące usługi rehabilitacyjne, Policja, pracodawcy, organizacje pozarządowe, Koła Gospodyń Wiejskich, Kościół, społeczność lokalna.

Źródłami finansowania działań będą: budżet samorządowy (gminny, powiatowy, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Do oceny stopnia wdrożenia działań wyznaczonych w ramach poszczególnych celów operacyjnych zostaną wykorzystane poniżej przedstawione wskaźniki monitoringowe.

Cel operacyjny 1.:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób starszych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych objętych usługami opiekuńczymi,
- liczba osób starszych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób starszych objętych pomocą w ramach Domu Dziennego Pobytu,
- liczba osób objętych poradnictwem,
- liczba pracowników pomocy społecznej udzielających wsparcia osobom starszym, podnoszących kwalifikacje,
- liczba osób starszych uczestnicząca w grupach wsparcia.

Cel operacyjny 2.:

- liczba ofert służących aktywizacji osób starszych oraz liczba osób z nich korzystających,
- liczba osób korzystających z oferty Klubów Seniora,

- liczba osób starszych uczestniczących w spotkaniach i zajęciach w świetlicach wiejskich,
- liczba osób starszych korzystających z oferty Centrum Kształcenia na Odległość na Wsiach,
- liczba osób starszych w zespołach artystycznych i kołach gospodyń wiejskich,
- liczba osób starszych objętych ulgami,
- liczba osób starszych świadczących wolontariat.

Cel operacyjny 3.:

- liczba osób starszych objętych świadczeniami zdrowotnymi,
- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej osób starszych,
- liczba osób starszych korzystających z rehabilitacji,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych dotyczących przestępczości skierowanych do osób starszych,
- liczba osób starszych, będących ofiarami przemocy, którym udzielono wsparcia.

Cel operacyjny 4.:

- liczba przedsięwzięć służących zwiększeniu wiedzy społeczności lokalnej na temat osób starszych oraz integracji międzypokoleniowej,
- liczba programów i kampanii społecznych dotyczących kwestii starości, w których brano udział.

Sprawozdanie z realizacji Programu przygotowuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, a Dyrektor przedstawia je wójtowi i Radzie Gminy Goworowo.

5.1. PROJEKTY

Prezentowane poniżej projekty powstały w trakcie prac nad programem. Stanowią one „bank pomysłów", tzn. ich realizacja jest wskazana, ale możliwa będzie dopiero wtedy, gdy jego wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

Projekt 1. Dzienny Dom Pobytu dla Seniorów

Wnioskodawca projektu

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,

ul. ks. Stanisława Dulczewskiego 1A, 07-440 Goworowo.

Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji

ul. Szkolna 16A, 07-440 Goworowo

Cel główny projektu

Zorganizowanie opieki i czasu dla stale wzrastającej liczby osób w wieku poprodukcyjnym.

Cele szczegółowe projektu

- część osób zrezygnuje z umieszczenia w Domach Pomocy Społecznej,
- poprawi się stan zdrowia pensjonariuszy,
- zmniejszenie się liczby osób popadających w depresję.

Miejsce realizacji projektu

Budynek znajdujący się w zasobach gminy

Beneficjenci projektu

Osoby w wieku emerytalnym – będą miały zorganizowany czas wolny, gorący posiłek, poczują się potrzebni. Ich rodziny będą spokojniejsze o los bliskich.

Partnerzy w realizacji projektu

Wójt i Rada Gminy, Gminna Biblioteka Publiczna, Filia w Kruszewie, mieszkańcy wsi.

Czas realizacji projektu

Przez wiele lat.

Projekt 2.

Cel główny projektu

Organizacja działań w ramach ochrony zdrowia i profilaktyki zdrowotnej seniorów.

Cele szczegółowe

- organizowanie spotkań podnoszących wiedzę seniorów na temat zdrowego stylu życia, konieczność dbania o zdrowie i racjonalne odżywianie,
- działania na rzecz zwiększania aktywności fizycznej (z uwzględnieniem możliwości i ograniczeń seniorów),
- zwiększenie dostępności do usług rehabilitacyjnych,
- organizowanie turnusów rehabilitacyjnych spotkań gimnastyczno-rehabilitacyjnych,
- organizacja badań profilaktycznych.

Miejsce realizacji projektu

Gmina Goworowo, dowolne sołectwa.

Beneficjenci projektu

Osoby w wieku starszym.

Partnerzy w realizacji projektu

Urząd Gminy, organizacje pozarządowe, kościół, placówki ochrony zdrowia, GOPS, GOKSiR, GBP.

Czas realizacji projektu

2 lata

Projekt 3. „Stwórz sztukę razem z nami"

Wnioskodawca projektu

Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Goworowie,

ul. Szkolna 16a, 07-440 Goworowo

Cel główny projektu

1. Dostarczenie radości, satysfakcji z tworzonych i wykonywanych dzieł.
2. Stworzenie okazji do pogłębienia własnych zainteresowań.

Cele szczegółowe projektu:

- zdobycie wiedzy ogólnej na temat sztuki,
- poznanie technik plastycznych.

Miejsce realizacji projektu

Ośrodek Edukacji Regionalnej w Lipiance,

Lipianka 37, 07-440 Goworowo

Beneficjenci projektu:

Osoby starsze – bezpośrednio i pośrednio, rodziny osób starszych.

Partnerzy w realizacji projektu

- Galeria Ostrołęka,
- Artysta malarz – profesjonalista,
- Kluby Seniorów

Czas realizacji projektu

Cykliczne warsztaty, z kontynuacją przez lata.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2010-2012
Tabela 2. Struktura wiekowa ludności poszczególnych sołectw gminy na koniec 2012 roku
Tabela 3. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2010-2012
Tabela 4. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2010-2012
Tabela 5. Osoby starsze objęte pomocą społeczną w gminie w latach 2010-2012
Tabela 6. Powody przyznania pomocy społecznej osobom starszym w gminie w latach 2010-2012
Tabela 7. Formy wsparcia udzielanego przez GOPS osobom starszym w gminie w latach 2010-2012
Tabela 8. Podmioty wspierające osoby starsze z gminy

Wykresy:

Wykres 1. Sytuacja społeczna osób starszych w gminie
Wykres 2. Sytuacja rodzin osób starszych w gminie
Wykres 3. Sytuacja zdrowotna osób starszych w gminie
Wykres 4. Sytuacja mieszkaniowa osób starszych w gminie
Wykres 5. Sytuacja materialna osób starszych w gminie
Wykres 6. Problemy i bariery najczęściej dotykające osób starszych w gminie
Wykres 7. Na co osoby starsze najczęściej wydają pieniądze?
Wykres 8. Jaki dostęp do opieki zdrowotnej i rehabilitacji mają osoby starsze w gminie?
Wykres 9. Jaka jest organizacja czasu wolnego osób starszych w gminie (dostępność, różnorodność form)?
Wykres 10. W jaki sposób osoby starsze zazwyczaj spędzają wolny czas?
Wykres 11. Czy zdarza się, że osoby starsze w gminie są dyskryminowane ze względu na wiek (mniej przychylnie traktowane, pomijane, odrzucane, lekceważone, nieakceptowane)?
Wykres 12. Czy oferta wsparcia świadczona osobom starszym w codziennych czynnościach życiowych ze strony instytucji jest wystarczająca?
Wykres 13. Jakie formy wsparcia powinien oferować GOPS osobom starszym w gminie?
Wykres 14. Czy oferta pomocy świadczona przez organizacje pozarządowe zaspokaja potrzeby osób starszych w gminie?

Wykres 15. Czy oferta wsparcia specjalistycznego dla osób starszych w gminie jest wystarczająca?
Wykres 16. Czy osoby starsze czują się bezpiecznie w miejscu zamieszkania?
Wykres 17. Znajomość przypadków występowania przemocy w rodzinie w gminie wobec osób starszych
Wykres 18. Czy na poprawę sytuacji osób starszych w gminie mogłoby mieć wpływ powołanie rzecznika tych osób?
Wykres 19. Sytuacja społeczna osób starszych w gminie w ich opinii
Wykres 20. Sytuacja rodzinna osób starszych w gminie w ich opinii
Wykres 21. Sytuacja zdrowotna osób starszych w gminie w ich opinii
Wykres 22. Sytuacja mieszkaniowa osób starszych w gminie w ich opinii
Wykres 23. Sytuacja materialna osób starszych w gminie w ich opinii
Wykres 24. Problemy i bariery najczęściej dotykające osób starszych w gminie w ich opinii
Wykres 25. Czy ma Pan(-i) jakiekolwiek trudności z wykonywaniem codziennych czynności?
Wykres 26. Czynności, z wykonywaniem których osoby starsze mają trudności
Wykres 27. Czy korzysta Pan(-i) z czyjejś pomocy w codziennym życiu?
Wykres 28. Osoby, z których pomocy korzystają osoby starsze w codziennym życiu
Wykres 29. Na co osoby starsze najczęściej wydają pieniądze?
Wykres 30. Jaki dostęp do punktów usługowych i instytucji mają osoby starsze w gminie?
Wykres 31. W jaki sposób osoby starsze zazwyczaj spędzają wolny czas?
Wykres 32. Jaka jest oferta spędzania czasu wolnego proponowana osobom starszym w gminie?
Wykres 33. Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?
Wykres 34. Obszary, w których osoby starsze najbardziej oczekują na poprawę warunków swojego życia

PRZEWODNICZĄCY RADY
Karolina Łazicka